

НАГІРНА ПРОПОВІДЬ

МЕТ ГОВЕЛЛ

Вивчення Біблії в малих групах для першокурсників
РУС (Реформатська університетська спільнота) університету Теннессі
ПОСІБНИК ДЛЯ ЛІДЕРА

www.kraynebo.com

Видавництво «Крайнебо»
Львів, Україна

МЕТ ГОВЕЛЛ НАГІРНА ПРОПОВІДЬ

ВИВЧЕННЯ БІБЛІЇ В МАЛИХ ГРУПАХ ДЛЯ ПЕРШОКУРСНИКІВ
РУС (РЕФОРМАТСЬКА УНІВЕРСИТЕТСЬКА СПІЛЬНОТА)
УНІВЕРСИТЕТУ ТЕННЕСІ

ПОСІБНИК ДЛЯ ЛІДЕРА

www.kraynebo.com

Переклад українською мовою.

Усі права збережені © 2019 Видавництво «Крайнебо»

Версія 1 – 1 липня 2019 р.

© 2018 Мет Говелл
© 2019 Видавництво «Крайнебо»

Зміст

I семестр

Вступ. Що таке Євангеліє?	4
Заняття 1: достатність Євангелія.....	6
Луки 16:19-31	
Заняття 2: вступ та блаженства	7
Матвія 5:1-12	
Заняття 3: убогі духом.....	8
Матвія 5:3	
Заняття 4: засмучені	9
Матвія 5:4	
Заняття 5: лагідні	10
Матвія 5:5	
Заняття 6: голодні та спрагли праведності ..	12
Матвія 5:6	
Заняття 7: милостиві.....	13
Матвія 5:7	
Заняття 8: чисті серцем	15
Матвія 5:8	
Заняття 9: миротворці	16
Матвія 5:9	
Заняття 10: переслідувані.....	18
Матвія 5:10-12	
Заняття 11: сіль і світло	20
Матвія 5:13-16	

II семестр

Заняття 1: справжня праведність	21
Матвія 5:17-20	
Заняття 2: гнів	23
Матвія 5:21-26	
Заняття 3: розпуста (частина 1)	25
Матвія 5:27-30	
Заняття 4: розпуста (частина 2)	27
Матвія 5:27-30	
Заняття 5: любов	29
Матвія 5:38-42	
Заняття 6: справжність.....	31
Матвія 6:1-18	
Заняття 7: молитва	32
Матвія 6:5-15	
Заняття 8: присвячення.....	35
Матвія 6:19-24	
Заняття 9: безпека.....	36
Матвія 6:25-34	
Заняття 10: прийняття	38
Матвія 7:1-6	
Заняття 11: послух.....	40
Матвія 7:21-27	

ЩО ТАКЕ ЄВАНГЕЛІЄ?

Нашим найбільшим скарбом у РУСі є Євангеліє. Це справді сила Божя на спасіння кожному, хто вірить (Римлян 1:16-17), і вона діє упродовж усього християнського життя. Однак нині в умовах сучасної культури люди часто не розуміють, що таке Євангеліє. Ця коротка стаття, написана Тимом Келлером, пастором Пресвітеріанської церкви в Нью-Йорку, дає однозначне розуміння того, що таке Євангеліє.

ЄВАНГЕЛІЄ – ЦЕ ТРЕТІЙ ШЛЯХ

Євангеліє означає «добра новина». Його основна суть полягає в тому, що «Бог Того, Хто не відав гріха, учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою правдою [праведністю] в Нім! (2 Коринтян 5:21). Євангеліє говорить, що ми настільки грішні, загублені й безпомічні, що лише життя та смерть Божого Сина може спасти нас. Але воно також стверджує, що ті, хто довіряє праці Христа й покладається на неї, а не на свої добрі справи, тепер є «святими, і непорочними, і невинними перед Богом» (Колосян 1:22).

Євангеліє розповідає, що наш основний гріх – це не просто неспроможність слухатися Бога, а покладання на власний послух для отримання спасіння. Тому Євангеліє – це «третій шлях», це ані релігійність, ані нерелігійність. *Релігійна людина* каже: «Я роблю правильні речі, які Бог велить»¹. А *нерелігійна людина* стверджує: «Я сам для себе вирішую, що правильно й неправильно». Але ці обидва шляхи відкидають Ісуса як Спасителя (хоча такі люди можуть шанобливо ставитися до Нього як до Помічника або доброго прикладу). Обидва шляхи – це способи спасти самого себе, вони, власне дають людям змогу самим контролювати своє життя. Тому Євангеліє, з одного боку, вберігає нас від законництва та моралізму, а з іншого – від гедонізму та релятивізму.

СИЛА ЄВАНГЕЛІЯ ДЛЯ ЗМІНИ

Євангеліє – це не просто вступний урок, а весь матеріал християнства. Євангеліє – це не просто мінімальний набір доктрин, щоб увійти до Царства, але спосіб, за допомогою якого ми вирішуємо кожну проблему в житті та спосіб зростати щомиті. Якщо ми віримо, що можемо знайти сенс і відчуття власної гідності завдяки своїй поведінці, то ми стаємо гордими, зверхніми щодо інших (якщо нам вдається жити згідно з принципами, які ми собі встановили), або ж ми розчаровуємося та починаємо картати себе (якщо нам не вдається жити відповідно до них). Але Євангеліє створює цілковито новий погляд на себе.

¹ «Нашою головною проблемою, на думку св. Августина, є людське серце, яке ігнорує Бога, зосереджується на собі, намагається возвеличити себе, хоче догоджати собі та, зрештою, починає принижувати себе. Людина, яка досягає Бога і прагне догоджати Йому, так би мовити, "тягнеться догори, розширюється" і облагороджується завдяки цьому. А людина, зациклена на собі, яка хоче Божих благословень без Бога, яка прагне задовольняти бажання свого розділеного серця, просто скручується, як зім'ята ганчірка. Такі бажання обмежені. "Є щось у смиренні, що, на диво, возносить серце, і щось у гордості, що принижує його"», – Корнелій Плантінґа, *«Не може бути, щоб так мало бути»*, с. 62 (наприкінці подано цитату Августина з книги «Місто Бога»).

По-перше, воно говорить нам, що ми набагато більше грішні, ніж можемо собі уявити, але й набагато більше люблені та прийняті у Христі, ніж сміємо надіятися на це – і все це одночасно. Навіть більше, якщо вірити Євангелію, то що виразніше ми бачимо свій гріх, то сильніше переконуємося, що спасенні лише благодаттю, а отже, ціннішою та дієвішою ця благодать стає для нас. Тому Євангеліє дає нам неймовірну силу визнати свої вади.

По-друге, знання про наше прийняття у Христі перетворює (вперше) Божий Закон на красу, а не на ярмо.

Ми починаємо користуватися Євангелієм, щоб насолоджуватися Тим, Хто так сильно нас збагатив, замість того, щоб використовувати Євангеліє для того, щоб заслужити Його ласку. Перший спосіб перетворює моральне й жертвове життя на радість; другий – на ярмо.

Тож Євангеліє змінює усе. Воно руйнує расові бар'єри, усуваючи будь-яке відчуття расової гордості чи меншовартості. Воно допомагає подолати психологічні проблеми, позбуваючи пихи та ненависті до себе. Воно руйнує наші лицемірні маски, бо ми вільні у визнанні того, ким ми є. Воно впливає на все, що ми робимо: як ми підбадьорюємо людей, як допомагаємо їм впоратися з психологічними проблемами, як поклоняємося Богові та сприймаємо критику.

ПОДЯКА

У цьому вивченні подано дуже мало уривків з інших творів. Це, зокрема, значна частина книги Джона Стотта «Вивчення Біблії», інших служителів, як-от: Джейсона Гарріса, Джека Говелла та Кетрін Гестер (нашої стажерки) тощо.

ЧОМУ САМЕ ЦЕ ВИВЧЕННЯ?

Нагірна проповідь малює картину доброго життя – саме такого, яке повинні мати люди. Тут Ісус протиставляє Євангеліє (та його застосування) моралістичній релігії. Він говорить про важливість мотивації серця на протигагу зовнішнім вчинкам. Він пояснює, чим відрізняється правдивий і справжній послух Євангелія від мертвої та механічної самоправедності, яку люди виставляють як послух перед Богом. Ісус подає розгорнутий погляд на життя в любові, що закликає і спонукає нас стати його частиною.

Заняття 1: достатність Євангелія

Луки 16:19-31

Вступні запитання: Як вас звати? Звідки ви? Виділіть щось найкраще й найгірше у своєму гуртожитку (у кімнаті, в коридорі, якою є підлога, якими є сусіди).

Якби у вас була єдина можливість побачити щось або пережити будь-що, що б усунуло всі сумніви щодо існування Бога та правдивості Біблії, то що б ви обрали?

Читання. Молитва.

Ось короткий зміст притчі, яку Ісус розповідає тут. Є багатий чоловік і бідний, на ім'я Лазар. Вони обоє помирають. Багатий чоловік потрапляє в пекло, а бідний – у рай. [Я розумію, що це непростий початок семестру, але потерпіть трішки]. Отож, бідний чоловік опиняється в раю з Авраамом. Багатий бачить їх разом і просить про допомогу, бо дуже страждає. У **вірші 26** читаємо, що існує «велика безодня» між раєм і пеклом, тому ніхто не може переходити з одного місця в інше. Отже, почнімо...

1. Погляньте на **вірші 27-28**. Розкажіть своїми словами, що багатий чоловік просить в Авраама.

2. У наступному вірші міститься відповідь Авраама – це, по суті, «ні». Але про неї трохи згодом. А зараз прочитайте **вірш 30**. У чому полягає логіка прохання багатого чоловіка?

Його логіка полягає в тому, що якщо його сім'я побачить когось «із мертвих», то це неспростовно переконає їх.

Тоді вони, безумовно, покаються і повірять у Бога.

3. Якби хтось воскрес із мертвих і розповів вам про Бога та Ісуса, чи переконало б це вас у правдивості християнства, чи допомогло б позбутися усіх сумнівів? Чому?

4. Погляньте на **вірш 29**. У чому полягає суть відповіді Авраама? Що він має на увазі під фразою «Мойсей та пророки»?

«Мойсей та пророки» – це короткий спосіб сказати «Старий Заповіт». «Мойсей» символізує перших 5 книг Біблії – «книги Мойсея». А «пророки» – усі решта. Іншими словами, Авраам фактично каже: «Ім не треба, щоб хтось воскресав із мертвих. У них є Біблія».

5. Що, на вашу думку, більше переконає у правдивості Євангелія: «спецефекти» (коли хтось воскресне з мертвих!) чи стара книжка? Чому?

6. Уявімо, що таке справді сталося: хтось воскрес із мертвих і явився вам, можливо, у вигляді ангела чи когось іншого. Ви повірили усім своїм серцем, душею і розумом.

Тоді минув час, і ви постаріли. Як ви думаєте, чи будете сумніватися в цьому досвіді? Чому?

Ви, напевно, вважатимете, що це був сон.

7. Прочитайте **вірш 31**. Чому, на вашу думку, Авраам наполягає, що Писання є більш переконливим, аніж воскресіння мертвих? Що такого особливого говорить Писання, чого не можуть сказати чуда?

Якщо хтось стане свідком воскресіння мертвих, то це може переконати його в існуванні пекла. Але навіть якщо хтось і вірить у його існування, це налякає людину і змусить її почати жити праведним життям, щоб тільки не потрапити туди. Іронія полягає в тому, що страх пекла ніколи не вбереже від нього.

Самого воскресіння Ісуса з мертвих також недостатньо. Нам треба зрозуміти, ЧОМУ Він помер та воскрес, а єдине джерело, з якого ми можемо про це дізнатися, – це Мойсей і пророки. Ісус помер і воскрес через неймовірно велику любов до Своїх людей.

8. Якщо правда, що Біблія є набагато переконливішою, ніж більшість дивовижних чуд, то якою повинна бути наша реакція?

Біблія – це не просто слова про Бога. Це Божі слова. Через Писання ми встановлюємо божественний контакт. Для нас, тих, хто є в РУСі, це означає, що ми дотримуємося Біблії. Мода прийде й мине. Іншими стануть «гарячі новини». А ми все ще триматимемося «нудної і старої» Біблії, яка змінює життя. Цього семестру під час нашого вивчення Біблії ми розглядатимемо Нагірну проповідь.

9. Назвіть щось одне, що ви тепер будете робити інакше?

Заняття 2: вступ та блаженства

Матвія 5:1-12

Вступні запитання: Які серіали ви зараз дивитеся? Чому?

1. Що означає слово «блаженний»?

Блаженність (благословенність) пов'язана ще із старозавітною ідеєю Божого Завіту. Отримати Боже благословення означає мати постійний добробут завдяки стосункам із Богом, у яких отримуємо Його ласку, схвалення та згоду. Блаженство – це насолода від Божого схвалення.

2. Як бачимо із **віршів 1-2**, Господь навчає Своїх учнів, послідовників, тобто християн. Що означають Ісусові слова: «блаженні ті (християни)», а не «будуть блаженними ті (християни)»? Чи відчуваєте ви Боже схвалення та ласку просто зараз? (Якщо оцінити ваші думки, відчуття та вчинки, чи відчуваєте, що Бог підтримує вас?)

Ісус описує людей, яких схвалює та затверджує Бог уже ЗАРАЗ. Римлян 8:1.

3. Прочитайте опис блаженних людей. Що вам впадає у вічі в цьому списку?

Ісус описує людей, яким багато чого не вистачає: бідних, голодних, спраглих, – а не людей, у яких усього вдосталь.

Христос згадує людей, які люблять: милосердних, чистих серцем, миротворців.

Іншими словами, Ісус описує людей, які схожі на «браковані іграшки» (у казці про червононошого оленя) – зламаними, з браком, несправними, які не підходять.

ЗАНЯТТЯ 3: УБОГІ ДУХОМ

НОТАТКИ

4. Чи ви могли припустити, що Ісус так описуватиме Свою церкву? Якщо ні, то як ви уявляли собі цей опис?

5. Чи вважаєте ви, що всі ці риси – це як меню в ресторані? Тобто можна бути наділеним деякими рисами, але не мати інших? (Наприклад, що можна бути вбогим духом, але бути немилосердним?)

Ні. Це цілісний опис християнина. Йому властиві всі ці риси.

6. Яких із цих рис (убогість духом, засмученість через гріх, лагідність) бракує вам у житті? Чому ви так вважаєте?

7. Зверніть увагу на кінцівку кожного речення. Що обіцяно цим людям?

8. Коли все це обіцяне буде їм дано – тепер чи в майбутньому? Як майбутні обіцянки можуть мотивувати нас змінити своє життя вже зараз? Якби ви виконували рутинну роботу, але знали, що через рік вам заплатять 100 мільйонів доларів, і якщо б ви працювали пліч-о-пліч з кимось, кому через рік заплатять 1000 доларів, як би це змінило ваше ставлення до праці та якість її виконання?

І тепер, і в майбутньому! Ми отримуємо присмак того, що сповна настане пізніше.

Заняття 3: убогі духом

Матвія 5:3

Вступні запитання: Хто переможе: один полярний ведмідь чи тисяча пінгвінів?

1. Із чим у вас асоціюється фінансова бідність?

Залежність, жебрацтво, відсутність необхідних речей, неможливість підтримувати життя самостійно.

2. Що, на вашу думку, означає бути духовно бідним, бути «вбогим духом»? Як це виявляється в житті?

Це означає визнати свою духовну бідність, убогість і потребу в Ісусі. Це означає, що у нас немає нічого, що ми можемо дати Богові, нічого, чим ми можемо виправдатися, нічого, чим би ми могли захиститися. Згадайте таку пісню:

*«Нічого принести Тобі я не можу,
Лиш з нічим під Твій хрест приходжу,
Нагий я, зодягни мене, Боже,
В Свою благодать, що мені допоможе.
Брудний я, омий мене, Божий Сину,
Без Тебе інакше навіки загину».*

Це передбачає покладання на милосердя та благодать Бога. Отже, вбогі духом – це ті люди, яким дане Боже Царство.

3. Чи важко вам визнати свою духовну нужденність? Чому? [Як ви відчуваєтеся, коли вам нічого запропонувати?]

4. Як ви намагаєтеся переконати себе, інших або й Бога в тому, що ви самі по собі духовно багаті?

5. Коли ви стали блаженними, тобто пережили радість через визнання духовної вбогості?

6. Знайдіть і прочитайте **Об'явлення 3:17-22**. Порозмірковуйте над ним. Згідно з **віршем 17**, як слова Ісуса про лаодикійців суперечать їхній власній думці про себе?

7. У них, очевидно, були гроші (згідно з **віршем 17**). То чого ж їм бракувало?

Вони були багатими фінансово ТА духовно, тобто були гордими. Вони відчували, що є самодостатніми та що заслуговують на певні права. У них не було відчуття потреби в Ісусі у своєму житті. Згідно з Христом, усе, що нам потрібно, – це прийти з порожніми руками. Але це не про лаодикійців, адже в їхніх руках було все. Їм бракувало лише смирення.

8. До чого Ісус закликає їх у **вірші 19**?

Ісус закликає їх дати Йому покірватися про всі їхні духовні потреби: гідність, праведність, бачення.

9. **Вірш 20** часто цитують як заклик до невірних повірити в Ісуса. Але ці слова насамперед були звернені до церкви. Як цей заклик стосується християн? Як він стосується вас?

Заняття 4: засмучені

Матвія 5:4

Вступні запитання: Проти кого ви б воліли піти в бій: проти сотні горил завбільшки з білку? Чи проти однієї білки завбільшки з горилу?

1. Що означає слово «засмучений»?

2. Згідно з контекстом, через що Ісус хоче, щоб ми засмутилися?

Через наш особистий гріх (внутрішній) та гріх навколо нас (зовнішній). Бути «убогим духом» означає визнавати, що ми духовно бідні, що у нас немає нічого, що ми можемо запропонувати Богові як заслуги. А «засмутитися» означає відчути цю бідність, плакати над нею, боліти цим болем.

3. Багато хто думає, що бути християнином означає бути завжди усміхненим, бадьорим та позитивним. Наскільки вражає вас те, що Ісус закликає до смутку?

4. Подумаймо спочатку про наш гріх. Як саме ми уникаємо смутку через нього?

Заперечення, відволікання (зайнятість, відеоігри, покупки, їжа, волонтерство, зловживання тощо), перекладання вини, втеча тощо.

5. У чому, на вашу думку, полягає різниця між жалем до себе і справжнім смутком за гріх?

6. Як виглядає побожний смуток за гріх?

7. А тепер поговорімо про гріх навколо вас. Світ зруйнований і

ЗАНЯТТЯ 5: ЛАГІДНІ

НОТАТКИ

заплямований гріхом. Ісус закликає нас сумувати через це. Як таке блаженство дає вам змогу пізнати серце Бога?

Його серце розбивається через гріх. Він ненавидить його, і Йому болять через нього.

8. Коли ви помічаєте гріх в інших людях, якою є ваша перша реакція? Чому?

Зазвичай осуд, гнів, розчарування. Ми думаємо, що такого ніколи б самі не зробили, і тому наш розум зациклюється на тому, як хтось міг таке накоїти.

Причина в тому, що ми дуже горді. Ми обманюємо самих себе. Ми вважаємо себе кращими, ніж ми є насправді.

9. Як, на вашу думку, ви можете сумувати над гріхом інших людей, замість того щоб просто осуджувати його?

Насамперед треба почати зі смутку над власним гріхом, потім розвивати милосердя, смирення, терплячість та благодать до грішників, які є навколо нас.

10. Отже, прочитайте кінець вірша. Ісус називає засмучених «блаженними», бо «вони будуть утішені». Звернімося знову до нашого гріха. Як ви, зважаючи на свою гріховність, колись будете втішені?

Одного дня Ісус раз і назавжди знищить його в нашому житті. Зараз ми відчуваємо (хоч і неповне) звільнення від сили гріха та зіпсованості ним. Коли Ісус повернеться та встановить Боже Царство повністю й назавжди, ми будемо незмірно втішені цілковитим знищенням гріха.

11. Як прощення Ісусом вашого гріха змушує вас частіше визнавати його та щиріше розкаюватися в ньому?

Зникає тиск. У нас більше немає потреби приховувати гріх або применшувати його. Через те, що ми так сильно переконані в Божій благодаті та любові, ми отримуємо силу бути чесними. Більше немає страху покарання. Власне, що більше ми живемо в Господній благодаті та любові, то краще наше серце формується на зразок Його й виглядає подібно до Його. Тому ми більше не будемо легковажити з гріхом, а сприйматимемо його як щось руйнівне, заразне, гидке й отруйне.

12. Поговорімо про гріх навколо нас. Як одного дня ми будемо втішені через реальність існування гріха?

Ісус створить усе нове. Творіння зазнає цілковитого і славного «капремонту». Будь-який смуток зникне.

13. Тоді чому ті, хто сумує через гріх, врешті стануть щасливими (блаженними)? І як це нас стимулює жити інакше?

Заняття 5: лагідні

Матвія 5:5

Вступні запитання: Проти кого ви б воліли піти в бій: проти качки завбільшки з ведмедя чи проти ведмедя завбільшки з качку?

1. Які слова або образи виникають у вашій уяві, коли ви чуєте слово «лагідний»?

2. Чи хотіли б ви, щоб вас називали «лагідними»? Чому?

3. Чому лагідність як рису характеру часто сприймають з погордою?

Лагідність здається виявом слабкості й боягузтва.

4. Лагідність не стосується типу особистості, тобто стриманої, негарячкової людини. Лагідність – це також не боягузтво і не безхарактерність. Лагідність – це *неймовірна сміливість, упевнене смирення*. Як можна бути сміливим та впевненим і водночас смиренным? Чи можете ви навести приклади такого поєднання?

Сміливі, впевнені й водночас смиренні є ті люди, які не відчують, що їм треба наполягати на своїх правах і не потребують постійного визнання.

5. Подумайте собі про когось, хто не потребує постійного визнання. Така людина не відчуває потреби викладати у Фейсбуці пости про свої чудові оцінки. Як це демонструє водночас силу, впевненість і смирення, тобто лагідність?

Такі люди сповнені глибокої внутрішньої сили, яка не потребує патологічного схвалення інших. Але це також і демонструє смирення: вони не трулять усюди про свої досягнення.

6. Чому такими людьми хочеться захоплюватися?

7. Пам'ятайте про ширший контекст цього уривка. Нагадаймо собі, що таке «убогість духу»? А хто такі «засмучені»? Як тоді «лагідність» або «впевнена сміливість» впливають із убогості духу та смутку за наш гріх?

Убогість духу – це визнання нашої цілковитої залежності від Божого милосердя, добра до нас. Сум за наш гріх означає, що ми не просто визнаємо його, але й відчуваємо його. Ми відчуваємо, як він болить. Саме тому лагідність – це справжній погляд на себе (убогість/смуток), який виявляється через наше ставлення до інших і поведінку стосовно них. Це внутрішнє смирення, яке реалізується у стосунках з іншими.

8. Гаразд, одна річ самим визнавати убогість духу, свою гріховність тощо. Чому ж тоді нам так важко почути це від інших: від друга, пастора, родича? Як це свідчить про брак лагідності?

Що, на вашу думку, означають слова про те, що лагідні «землю впадкують» (не небеса!)?

9. Здається, Ісус каже, що лагідність – це засіб справжньої влади і сили. Як це можна зрозуміти?

10. Як хрест водночас слугує прикладом та дає нам силу бути лагідними людьми?

Приклад: Ісус був лагідним, втратив усе, але був проголошений Господом Всесвіту. Шлях донизу – це шлях догори. Ті, хто упокорюється, будуть піднесені.

ЗАНЯТТЯ 6: ГОЛОДНІ ТА СПРАГЛІ ПРАВЕДНОСТІ

НОТАТКИ

Це дає силу: Ісус на хресті віддав Своє життя за ВАС. Коли ви зрозумієте, що нічого не могли зробити, щоб заслужити Його благодать і любов, то це, очевидно, упокорить вас. Ви станете лагідними. Але Його невгамовна любов до вас водночас дасть вам відчуття сміливості та впевненості. Ви не потребуватимете визнання. Вам не потрібне буде схвалення. Вам не треба буде наполягати на своєму, на своїй правоті.

Іншими словами, хрест слугує не лише прикладом лагідності, а й дає силу для цього.

11. Як ви можете працювати над своєю лагідністю?

Вам треба звертати увагу на хрест. Спиніться та довіряйте Богові, що Він змінюватиме ваш характер. Якщо ви просто дивитиметеся на лагідність і пробуватимете покращувати її, то нічого не вийде. Якщо ви спробуєте докласти більших зусиль, щоб «бути смиреннішим», то в ту мить, коли станете таким й усвідомите це, сповнитесь гордості за своє досягнення, а отже, відразу позбудетеся смирення! Єдиний шлях досягнути справжнього смирення пролягає через Божу благодать та Святого Духа, які дедалі глибше закарбовуватимуть Євангеліє у ваш характер.

Заняття 6: голодні та спрагли праведності Матвія 5:6

Вступні запитання: Ви перебуваєте у звичайній кімнаті з 500 восьмирічними дітьми-зомбі. Скількох, на вашу думку, ви зможете вбити до того, як вони вб'ють вас? Вашою єдиною зброєю є лом.

1. Що таке праведність?

По суті, праведність – це правильне налаштування чогось. Одним із аспектів праведності є моральна праведність, духовна, внутрішня краса та характер. Але праведність для християнина ніколи не є особистою справою. Це означає, що Ісусова спільнота дійсно хоче бачити правильний порядок у світі – у відновленому світі. Ми справді прагнемо, щоб доброта, справедливість та краса наповнили кожен сантиметр творіння: наше життя, студмістечко, суспільство, світ.

2. Що, на вашу думку, означає бути «голодним і спраглим праведності»? Що мається на увазі під цим висловом?

Це означає бути порожнім. У вас немає праведності. Її джерело міститься десь поза вами. Але ви її прагнете, нестримно бажаєте.

3. Чому використано саме такий образ? Іншими словами, як голод і спрага як елементарні фізичні потреби відображають голод і спрагу за праведністю?

Ви прагнете її. Ви не зможете без неї жити.

4. Продовжуючи цю метафору, дайте відповідь на запитання: якщо брати до уваги власне життя, що псує наш апетит за праведністю? Або ж подумайте про це так: коли ви справді були голодними за Богом і хотіли слідувати за Ним? А коли вам було нудно й байдуже до Нього і Його шляхів? Чи простежується в цьому якась закономірність?

5. Як це спростовує таку думку: «Бог пробачив мені, тому тепер я можу робити те, що захочу»?

Бути голодним за праведністю означає нестримно шукати її, як голодна людина шукає їжу. Це означає, що святість – це щось, до чого ми маємо прагнути, чого маємо шукати та завзято намагатися досягнути. Байдужість та апатія ніяк не пов'язані з праведністю.

6. У чому полягає різниця між тим, щоби прагнути Божої праведності і бути самоправедним?

Самоправедні люди завжди ситі. Вони «ситі собою». Вони не голодні, а отже, уже не прагнуть Божої праведності.

7. Чому самоправедність є настільки непривабливою?

8. Ісус каже, що ті, хто відчуває духовний голод, будуть ситими в майбутньому. Чи вважаєте ви, що ми коли-небудь будемо повністю задоволені своїм життям? Чому?

9. А ось і іронічне запитання: Чи є щось, що задовольняє/насичує в духовному голоді? Чому? Іншими словами, чи наситилися ви коли-небудь, відчуваючи духовний голод? Чому так?

10. Протилежне запитання: Чому неправедність призводить до постійного незадоволення?

11. Якщо є час, прочитайте **Луки 18:9-14**. У **вірші 14** Ісус говорить про «виправдання» (із ним пов'язане і слово «праведність»). Ми стаємо виправданими, коли нам зараховується праведність. Чому фарисей НЕ був голодним і спраглим праведності? Чому митник був голодним і спраглим праведності?

12. Чому наприкінці історії митник «насичується» праведністю, а фарисей – ні?

Ми продовжуємо відкривати для себе дивну природу Царства. Фарисей ситий собою, але врешті він виходить порожній, без справжньої праведності. Митник є порожнім і відчайдушно прагне справжньої праведності, а тому виходить з храму виправданим (йому була зарахована праведність у Божих очах). Той, хто знає, що він духовно бідний, якраз і є багатим. А той, хто вірить, що він духовно багатий, насправді є бідним. Той, хто сумує через свій гріх, утішається. Той, хто прославляє себе у своїй праведності, буде незадоволений. Шлях догори – це шлях донизу. Ми оживаємо через смерть. Ми отримуємо силу через рабство.

13. То що ж Ісус мав на увазі, коли казав прагнути праведності?

14. Як ми можемо на практиці розвивати духовний голод?

Заняття 7: милостиві Матвія 5:7

Вступне запитання: Що таке милосердя? Як би ви його пояснили?

1. Запам'ятайте цей вірш, ми до нього ще повернемося. Але зараз

ЗАНЯТТЯ 7: МИЛОСТИВІ

НОТАТКИ

відкриймо **Луки 10:25-37**, де Ісус пояснює нам, що означає бути милосердним. [ПРОЧИТАЙТЕ цей уривок] Подумайте про цю притчу. Що вам відомо про священиків? Чому, на вашу думку, священик проминув чоловіка?

Священики були релігійними діячами і належали до вищих верств суспільства. Вони працювали у храмі. Священик, напевно, їхав верхи на ослі або верблюді, коли побачив цього побитого чоловіка при дорозі. Він, мабуть, боявся, що розбійники можуть бути десь поряд. Він помітив чоловіка й подумав, що той мертвий, його жорстоко побили, не залишивши живого місця, він був непритомний і лежав, не видаючи ні звуку. Навіть щоб оглянути його, священик ризикував торкнутися мертвої людини, що робило його ритуально нечистим. Це було не лише соромно для нього, але й також потребувало дуже багато часу й грошей для відновлення ритуальної чистоти (ця процедура тривала тиждень, йому треба було купити і принести у жертву корову!). Воно було не варте того, щоб зупинятися там.

2. Що ви знаєте про левита? Чому, на вашу думку, левит проминув його?

Левити були релігійними мирянами середнього класу. Він, імовірно, йшов пішки, не верхи. Безсумнівно, він бачив попереду себе священика, який пройшов повз побитого чоловіка. Він, мабуть, також боявся присутності розбійників, але, найімовірніше, він просто слідував за прикладом священика. Для левита перевірити стан побитого чоловіка після того, як священик цього не зробив, було те саме, що критикувати тлумачення священиком Закону. Можливо, він думав: «Ось учений священик читає Закон так: "Немагай цьому чоловіку", то хто я такий, щоб ставити це під сумнів?»

3. Чому самарянин допоміг цьому чоловікові? Як він це зробив? (Складіть список із 4-5 його вчинків).

Вірш 33 руйнує цей порядок: самарянин зупинився і «змилюсердився» над чоловіком. Священик просто «побачив» його (вірш 31) і проминув. Левит «поглянув» (вірш 32) і теж проминув. А самарянин «натрапив» (вірш 33) і «підійшов» (вірш 34), тобто він прямо наблизився до цього чоловіка, щоб побачити, що сталося. І зробив він це через милосердя, співчуття.

1. Самарянин зупинився, захищаючи чоловіка від розбійників (але наразив себе на небезпеку).
2. Надав йому невідкладну медичну допомогу (вірш 34).
3. Надав йому транспорт (вірш 34).
4. Дав йому притулок у готелі, їжу та воду (вірш 34).
5. Залишався з ним упродовж дня та ночі (вірші 34-35).
6. Заплатив за всі його витрати (вірш 35).

4. Що нам відомо про стосунки між самарянами та євреями? Чого, на вашу думку, першослухачі очікували від самарянина?

Між самарянами та євреями була глибока ворожнеча й ненависть. Очевидно, першослухачі могли сподіватися, що самарянин також пройде повз. Або ж ще й плюне на пораненого чи щось гірше.

5. Тому згідно з «експертом Закону» у **вірші 37** самарянин «змилюсердився» над подорожнім. Отож поясніть, що таке милосердя.

Милосердя є виявом доброти до людей у потребі. Воно стосується наслідків гріха (болю, страждання, тривоги).

Благодать стосується самого гріха. Милосердя дає полегшення, а благодать – прощення.

6. Чому так важко жити милосердним життям?

Воно вимагає пожертвувати своєю безпекою, заощадженнями та звичним розпорядком, а ми нічого з цього не хочемо віддавати.

7. Поверніться до вірша з **Матвія 5**. Там зазначено: «Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть». Чи це означає, що ми отримаємо милосердя, **ЛИШЕ** ЯКЩО ми самі милосердні? Іншими словами, чи наше милосердя до інших – це та річ, на основі якої Бог виявляє милосердя до нас? Чому? Як це пов'язано між собою?

Між цими поняттями справді існує зв'язок, але його треба правильно пояснити. Бути милосердним до інших – це НАСЛІДОК прийняття Божого милосердя до нас. Це не УМОВА отримання Божого милосердя. Іншими словами, якщо ми не є милосердні до інших, то, очевидно, що ми самі не отримали й не пережили милосердя у Христі.

8. Як це пов'язано з попередніми темами та з тією послідовністю, в якій названі блаженства? Який зв'язок, на вашу думку, існує між першими 4 блаженствами і цим?

«У перших чотирьох блаженствах Ісус говорить про людей, які втратили все, навчилися сумувати, мають смирення, виявили в собі нові бажання до праведного життя. Наші добрі дії у грішному світі інших людей завжди є результатом, наслідком глибокої внутрішньої праці Бога в нашому серці», – Чак ДеГроат, «Покидаючи Єгипет», с. 216.

9. Як Ісус вам виявив Своє милосердя? І як це має мотивувати вас оглянутися навколо й виявити милосердя стосовно інших?

10. Кому ви можете виявити милосердя цього тижня? У чому саме?

Заняття 8: чисті серцем

Матвія 5:8

Вступне запитання: що б ви обрали: 1) потіти гірчицею або 2) бути в наповненому басейні, з якого не можна виходити (окрім щоб сходити в туалет), допоки не з'їсте всю гірчицю?

1. Що, на вашу думку, означає фраза «чисті серцем»?

Ми часто думаємо про фізичну або сексуальну чистоту, але це стосується насамперед духовної, сердечної чистоти.

2. Ісус фактично позичив цю фразу з Псалма 23:3-4. Я прочитаю її: «Хто зійде на гору Господню, і хто буде стояти на місці святому Його?». Відповідь: «[Той], у кого чисті руки та щире серце». І автор уточнює: «І хто не нахилив на марноту [ідола] своєї душі, і хто не присягав на обману». Як це змінює ваш погляд на те, що означає бути «чистим серцем»?

ЗАНЯТТЯ 9: МИРОТВОРЦІ

НОТАТКИ

Це означає бути духовно цілісним, думати лише про свою головну потребу – бажання пізнати Бога.

3. Чому, на вашу думку, нам важко зосередитися лише на Бозі?

Передусім, тому, що в нас живе гріх. Нашій людській плоті властиве вроджене упередження – не хотіти слідувати за Богом.

До того ж пригадайте, як нам важко зосередитися на чомусь одному. Ми завжди робимо сто справ одночасно: вчимося, відповідаємо на електронні листи, гортаємо стрічку соцмереж, дивимося серіали та розмовляємо з другом. Так і звикаємо відволікатися.

4. Чому Ісус говорить саме про чистоту серця? Іншими словами, у чому різниця між бути «чистим серцем» і бути чистим у зовнішній поведінці?

Він говорить про аналіз наших думок і мотивів, а не просто вчинків.

5. Бути «чистим серцем» також означає бути послідовним. Як писав один автор: «Бути чистим серцем – це як бути дзвоном, який завжди видає правильний звук». Чому, на вашу думку, важко жити послідовним та благочесним життям, коли в усіх ситуаціях ми залишаємося такою самою людиною, тобто «всередині такі ж, як і на обгортці»?

6. Чому, на вашу думку, ми змінюємо маски та граємо різні ролі серед людей?

7. Чому нещирість так ненавидять? Як ви знаєте, багато людей відкидають християнство, вважаючи, що «християни – це просто купка лицемірів». Чому ця думка є настільки жакливою?

8. Як ви розумієте слова про те, що «чисті серцем» будуть бачити Бога?

Що чистішим є наше серце, то краще ми будемо знати Бога. Наше сприйняття тоді не є розмитим, йому нічого не заважає. Ми пізнаємо Бога очима нашого серця (див. Ефесян 3), щоб бути впевненими в Його любові до нас в Ісусі.

9. Чи бувало у вашому житті таке, що присвячення Христу збагатило ваш погляд на Бога? (Коли ви бачили Його чітко й без перешкод?)

10. Назвіть кілька способів того, як ми можемо розвивати «чистоту серця»?

Заняття 9: миротворці

Матвія 5:9

Вступні запитання: Ви зустрічаєте свою справжню другу половинку. Однак є одна проблема: кожні три роки хтось ламає їй ключиці розвідним ключем. Є лише один спосіб це зупинити. Вам треба ковтнути таблетку, яка буде перетворювати кожен почутий вами музичний твір на пісню у виконанні Іво Бобула. Коли ви будете слухати «One Direction» чи Ріанну, вам здаватиметься, ніби пісні виконує Іво Бобул. Якщо ви прийдете на концерт «Океану Ельзи» чи «Онуки», то кожна нота у їхньому виконанні звучатиме, як кавер Іво Бобула. Навіть пісенька в рекламі на ТБ нагадуватиме його спів. Якщо ви подумки відтворюватимете якусь мелодію, – лунатиме голос Іво

Бобула а капела (але так будете чути лише ви). Чи проковтнули б ви ту таблетку, знаючи це? Чому?

1. Які риси характеру властиві миротворцю?

«Мир, який Ісус передбачає тут, – це шалом, процвітання, яке не настає ані через ігнорування проблеми, ані через примус. Це саме те всеохопне Боже правління у примирених стосунках, коли вороги стають друзям, євреї сидять поруч із язичниками, а мусульмани спілкуються з християнами», – Чак ДеГроат, «Покидаючи Єгипет», с. 219.

2. Корисно поставити собі таке запитання: у чому полягає різниця між тими, хто вдає мир, тими, хто порушує мир, і тими, хто його встановлює? Наведіть приклади.

Вдає мир той, хто уникає конфліктів, той, хто ніколи не доводить своєї думки, бо боїться когось засмутити. Ця людина завжди дає іншим людям те, що вони хочуть. Вона ігнорує проблему, уникає дій та зазвичай пасивно-агресивна.

«Удаваним миром» є так званий «дешевий мир», коли ми створюємо неправдиве відчуття спокою, злагоди, наприклад, удаємо, що пробачили комусь, але все ще тримаємо зуб на людину, допоки вона не покається або допоки не заплатить за своє (саме в цьому виявляється пасивна агресія).

Порушує мир той, хто провокує конфлікти чи заворушення і згущує фарби. Це і той, хто різко ставиться, «знищує» чи дорікає, відмовляється від спілкування або прощення.

Миротворець – це людина, яка докладає великих зусиль, щоб спілкуватися заради примирення.

3. До якого з цих трьох типів зазвичай відносите себе ви? До тих, хто вдає мир (ви пасивно-агресивні або ж втікаєте від проблем), тих, хто порушує мир (ви різкі в суперечках та не вмієте пробачати), чи до миротворців? Чому?

4. Чому так важко у складній ситуації виявляти терпіння, благодать, прощення та смирення?

5. Чому миротворці стануть Божими синами?

Бог примиряє грішників із Собою. Він встановлює мир зі Своїми ворогами, сплачуючи за це неймовірну ціну. Саме тому тим, хто належить до Його царства, теж буде властива ця сімейна риса.

6. Напевно, перший крок до примирення – почати спілкуватися з людиною, з якою ви у конфлікті, піти на протистояння з нею. Чи це лякає вас? Чому? Чому ви сприймаєте це негативно?

7. Як ви вважаєте, протистояння – це одноразова розмова чи кілька тривалих розмов? Чому?

Протистояння – це не одна довга й тяжка розмова чи навіть кілька таких. Це постійне спілкування та обговорення того, що вас турбує в людині, і надання їй можливості робити подібне у відповідь. Це треба робити не через гнів, а через сильну любов до людини, завдяки

ЗАНЯТТЯ 10: ПЕРЕСЛІДУВАНІ

НОТАТКИ

чому можете сказати їй не зовсім прості речі (зокрема те, що їй треба змінити заради себе самої).

8. Наприклад, уявімо, що ваш сусід по кімнаті – нечупара, а ви любите порядок. Ви довгий час не звертаєте уваги на це, але негативні емоції накопичуються. Зрештою, ви вибухаєте і навіть дивуєтесь, звідки взялося стільки того гніву. Він назбирувався, бо ви не могли погодитися з тією ситуацією. Як би виглядало примирення в цьому випадку?

Примирення могло б виглядати ось як: вибачення за те, що ви зірвалися, та за вияв усього накопиченого гніву, зумовленого неохайністю сусіда. Ви перепрошуєте за те, що ваш гріх поранив його. Тоді лагідно просите його поприбирати речі. А також дозволяєте сусіду сказати, що його дратує у вас.

9. Чого, на вашу думку, примирення вимагає від нас?

Вияв глибокого смирення, чесності, мудрої сили, вірного очікування, милосердної опіки, цілісності серця та ризикованих кроків.

10. Джон Стотт назвав справжній мир «скарбом, який дорого коштує». Чому мир є таким коштовним?

Він вартує або болю, який прийде через вибачення перед людиною, яку ми образили, або через біль спілкування з тим, хто завдав прикrostі нам. І те, й інше болить. Отже, воно коштує нам чогось.

11. У чому, на вашу думку, ми можемо знайти силу бути миротворцями?

Филип'ян 2:5-11: Він прийшов, щоб ми могли мати мир. Він не прийшов, заявляючи про Свою вищість чи навіть про Свою Божественну природу (Він, окрім Бога, єдиний, Хто міг посягнути на таку вищість, але не зробив цього). Він пожертвував Своїм високим становищем, щоб слухатися Господа і стати слугою (а в підсумку Бог прославив Його). Христос прийшов у смиренні, Він народився в яслах. Ми ніколи не знайдемо миру, допоки не станемо на шлях Ісуса. Що більше ми прийматимемо Його, то частіше будемо налагоджувати стосунки з ворожими людьми.

Заняття 10: переслідувані Матвія 5:10-12

Вступні запитання: Уявіть собі, що хтось вигадав чарівну камеру, яка дає змогу записувати усі ваші сни, які потім можна переглянути. Однак винахідник дозволить вам скористатися цим пристроєм лише за однієї умови: коли ви переглядатимете свої сни, то повинні робити це зі своєю сім'єю та найближчими друзями, тобто вони бачитимуть усі ваші сновидіння. Якщо ви не погодитесь, то не зможете користуватися чарівною камерою. Чи дали б ви згоду на таке? Чому?

1. Про яку причину переслідувань читаємо у цьому уривку?

Через «Правду [праведність]» (10) та «через Мене» (11).

2. Наведіть приклади можливих переслідувань через ваші стосунки з Ісусом. Прочитайте **вірш 11** для роздумів.

Критика, висміювання за вибір слідувати за Ісусом, особливо коли люди вважають, що це не круто. Сприйняття як інтелектуально обмеженої людини, як дивака. Нерозуміння.

3. Чи ви особисто з цим стикалися?

4. У чому полягає відмінність між переслідуванням за Христа і просто нараженням на небезпеку?

5. Отже, ось кульмінація блаженств: кожен християнин повинен бути готовим до вияву зневаги й відторгнення, наклепів і переслідувань, нерозуміння та образ... І все це є частиною блаженного, доброго життя! Що ви про це думаєте?

6. Прочитайте **вірш 12**. Як Ісус хоче, щоб ви реагували на переслідування? Якою має бути (або була) ваша відповідь?

Радійте та веселіться! (Не в якомусь мазохістському сенсі, вдаючи насолоду.) Радійте тому, що наша віта укорінена в чомусь значно міцнішому, ніж людська думка про нас.

Наша плоть є причиною того, що ми можемо необдуманно реагувати на це, мститися, жаліти себе, зціплювати зуби, як стоїки тощо.

7. Що означає, що Царство Небесне наше?

Усе, що має Ісус, одного дня буде нашим.

8. Як той факт, що Царство Небесне є вашим, впливає на ваше ставлення до життя? Як це стосується таких ідей:

а. Спробувати в житті все.

Це означає, що для християн земне життя – це не все, заради чого ми існуємо. Життя (та навчання) полягає не тільки в тому, щоб отримати якомога більше комфорту, насолоди, влади та грошей, поки не закінчився відведений нам час.

б. Тиск постійно покращувати життя.

Це позбавляє нас необхідності робити наше життя ідеальним зараз або таким, яким ми хочемо його бачити. Ми маємо свободу, щоб відпочити, право на невдачу, страждання та розчарування.

в. Як зносити страждання та труднощі?

Це допомагає нам зносити труднощі та шукати Господа у складний період життя, а також терпляче чекати на Його час. Це дає нам надію в майбутньому.

г. Служити іншим.

Це звільняє нас для служіння іншим. Якщо це життя – це все, що у нас є, тоді люди є або перешкодами на шляху до великої насолоди, або засобами для її отримання. Та в будь-якому випадку ми використовуємо людей. Але якщо наша найбільша насолода не пов'язана з ними, а вкорінена в безмежних скарбах Христа, тоді ми вільні, щоб любити людей і не використовувати їх. Ми не потребуємо від них того, що вже маємо в Ісусі, а тому ми вільні, щоб служити їм.

ЗАНЯТТЯ 11: СІЛЬ І СВІТЛО

НОТАТКИ

9. Які висновки ви робите з цього уривка стосовно того, що Бог дозволяє нам переживати страждання?

10. Оскільки це наш останній тиждень, присвячений роздумам про блаженства, підбиймо підсумки перед тим, як перейти далі. Як би ви визначили головну думку цього навчання?

Ми багато говорили про серце і про всі блаженства, які його стосуються.

Ми повинні бути праведними серцем, а не правилами та ділами.

11. Що особисто вам запам'яталося найбільше? Чого ви навчилися? Обґрунтуйте свою думку.

Заняття 11: сіль і світло Матвія 5:13-16

Вступні запитання: ви зустрічаєте людину своєї мрії. У романтичному сенсі ця людина є ідеальною: вона вам приємна, розумна, дотепна та співчутлива. Однак є одне «але»: ця людина одержима «Сутінками». Окрім того, що вона передивляється фільми, перечитує всі книги принаймні раз на місяць, вона ще й згадує про цей твір у буденних розмовах, використовує аналогії з ним, щоб пояснити щоденні події, а також час від часу заводить розмови про глибоку філософію фільму. Чи відмовитеся ви через це одружуватися з цією людиною? Чому?

1. Для опису християнського життя Ісус тут використовує 2 метафори, які пояснюють, як християни мають ставитися до культури (світу). Спочатку розгляньмо одну з них – «сіль». Подумайте, чим була сіль за часів Ісуса.

Консервант. Приправа.

2. Отже, що це говорить вам про 1) світ і культуру та 2) те, як християни мають ставитися до світу й культури?

Ісус припускає, що світ природно розпадається і гниє. Це може звучати образливо, але насправді так воно і є. Якщо залишити м'ясо чи фрукти на столі, то вони зігниють. Якщо не займатися і не піклуватися про своє тіло, воно розпадеться. Якщо не прибирати в кімнаті, то вона швидко стане непридатною для життя. Якщо не чистити зуби, вони також почнуть псуватися. Якщо не увімкнути комп'ютер у розетку, то батарея розрядиться. Псування – це природний стан грішного світу.

Ісус каже, що християнська спільнота – це сіль світу. Зверніть увагу, що Він не велить християнам бути кимось чи робити щось, Він просто стверджує те, що дійсно так і є. Християнська спільнота є своєрідним консервантом для культури. Це означає, що християни йдуть супроти теперішніх цінностей світу і через це затримують, сповільнюють природний розпад і псування культури.

3. Чи такий погляд відрізняється від того, що ви думали раніше? Чому?

4. Прочитайте **вірш 13**. Що означає фраза «сіль ізвітріє»? Як християнин може втратити свою «солоність»?

5. Що означає бути «світлом» у темряві? Як світло взаємодіє з темрявою?

6. Як **вірші 13 та 15** допомагають зрозуміти те, що Ісус має на увазі?

7. Що для вас означає бути християнином в університеті?

8. Одна з причин, чому Ісус використовує такі образи, полягає в тому, що так Він намагається чіткіше вказати спосіб нашої взаємодії зі світом. Ми чуємо заклик бути радикально безкорисливими. Ніхто, з'ївши страву, не вихваляє сіль. Ніхто, зайшовши в кімнату, не вихваляє світло. Світло увімкнене, щоб можна було побачити щось інше. Сіль використовують, щоб відчутти смак чогось іншого. Якими практичними кроками ми можемо показувати нашу віру? Як ми можемо жити так, щоб не привертати увагу, але (як написано у **вірші 16**) водночас вказувати на нашого Батька?

Джек Габрет пише: «Церква покликана бути культурним каталізатором, який слугуватиме сіллю та світлом, однак слід бути обережним. Якщо насипати забагато солі, то це додасть гіркоти. Якщо трішки посолити, то це покращить смак. Світло дратує, якщо воно засліплює, у цей момент ми навіть намагаємося відвернутись від нього. Але якщо воно буде м'яким і ніжним, то люди прийдуть до нього. Не думаю, що Ісус закликав нас втирати сіль у рани світу чи світити просто в очі потужними прожекторами». Що має на увазі автор? Якщо ми живемо так, щоб наше християнське життя помічали, то ми все робимо неправильно. Ми більше не є приправою до страви – ми її псуємо. Ми не є приємним світлом – ми лише дратуємо людей.

9. У **вірші 16** уперше в Євангелії від Матвія Ісус звертається до Бога «Отче». Як глибше сприйняття Бога як «Батька» (на противагу «начальника», «партнера» чи «спонсора») може дати нам силу бути сіллю та світлом?

10. Як Ісус втілює такі риси: 1) винятковість, 2) залученість та 3) безкорисливість?

Він є справжньою сіллю землі – особливим, винятковим, однак на хресті Його «висипали й потоптали». Ісус є справжнім світлом світу: Він прийшов у світ, але на хресті Його сяйво «загасили». Він був цілковито безкорисливим: Він віддав Своє життя заради нас. У Римлян 5 зазначено, що смерть Ісуса на хресті була виявом Божої любові – Його батьківської опіки над нами.

11. На котрій із цих 3 рис (винятковість, залученість, безкорисливість) вам треба зосередитися найбільше? Як ви плануєте це зробити?

Заняття 1: справжня праведність Матвія 5:17-20

Вступні запитання: ви зустріли чарівника. Він каже, що за певну суму грошей може зробити вас привабливішим. Коли ви запитуєте, як він це зробить, то чарівник вказує на випадкову людину на вулиці і каже: «Я зараз зроблю її привабливішою на один долар». Він махає своєю паличкою. Людина начебто суттєво не змінюється, але стає трішки привабливішою. Різниця майже непомітна для неозброєного ока, але ви справді бачите, що вона стала гарнішою. У чарівника дивне правило: йому можна заплатити лише один раз. Ви не можете

ЗАНЯТТЯ 1: СПРАВЖНЯ ПРАВЕДНІСТЬ

НОТАТКИ

продовжувати давати йому гроші, аж поки результат вас влаштує. Усю суму ви повинні заплатити одразу. Скільки грошей ви б віддали чарівнику і чому?

Цього семестру виділяйте 5 хвилин на початку заняття, щоб поділитися з групою своєю історією [Розкажіть про якесь особливе місце, яке ви відвідали, подію, свідком якої були, чи людину, з якою вам довелося колись зустрітись].

Повторення: Нагірна проповідь відповідно до первісного задуму – це пояснення Ісуса, як жити добрим життям. Минулого семестру ми побачили, що Ісус робить величезний акцент на серці, на внутрішньому житті, на характері.

1. Своєрідний підсумок цього уривку бачимо у **вірші 20**: «Коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне!» Увесь цей час Ісус пояснював, що означає бути праведним. Але до того, як ми почнемо аналізувати текст, розкажіть, що ви думаєте з цього приводу. Що, на вашу думку, означає «бути праведним»?

2. Погляньмо, що Ісус думає про це. Він починає зі з'ясування того, чим НЕ є праведність. Прочитайте **вірш 17**: «Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, Я не руйнувати прийшов, але виконати». Про що говорить Ісус як про закон і пророків? Що означає його фраза про те, що Він не прийшов руйнувати їх?

Це скорочена назва всього Старого Заповіту – Божого морального задуму для людства. Своїми словами Ісус стверджує, що Він ніяк не суперечить Закону.

3. Ісус продовжує пояснювати. Погляньте на **вірш 18**. Про що в ньому йдеться?

«Йота» – найменша буква грецького алфавіту подібно до м'якого знака. А «значок» – це малесенька риска, частина букви (наприклад, схожа на апостроф). Іншими словами, Ісус стверджує, що Біблія є абсолютно правдивою – аж до найменшої деталі. І все, про що в ній йдеться, діє.

4. У чому **вірш 19** суголосний цій ідеї?

Навіть якщо ми вважаємо якийсь Божий Закон найменш важливим, його все одно треба дотримуватися.

5. То як усе це допомагає нам пізнати Ісусове розуміння праведності? Як це пов'язане з вашим уявленням про послух Божому Закону?

Святість не є вибірковою. Послух Його Слову – це вимога, це життєва необхідність.

6. Чи ви очікували почути від Ісуса те, що святість не є вибірковою? Чому?

7. Отож що робить Ісус? З одного боку, Він каже, що справжня праведність не є нерелігійністю, коли ми просто робимо все, що заманеться. Ні, праведність пов'язана з послухом Богові. Але, з іншого боку, зверніть увагу на слова Ісуса у **вірші 20**. Що, на вашу думку,

Він має на увазі, коли каже, що наша праведність має бути більшою за праведність фарисеїв? (Пам'ятайте, що це були вчені люди. Це як спецпризначенці релігійності. Вони постили двічі на тиждень і давали десятину з усього, навіть зі спецій. Вони були дуже релігійними і надзвичайно ревними). Як це розуміти?

Ісус каже, що наша праведність має бути більшою, ніж праведність фарисеїв, адже їх не можна вважати справді праведними. Справжня християнська праведність не виглядає, як суворе дотримання релігійних правил.

8. Чому фарисеї та книжники не були праведними?

9. То що ж тоді? Ісус каже, що праведність, яку Він хоче бачити, не є нерелігійністю, АЛЕ не є й релігійністю. Тоді якою ж вона є??!

10. Прогляньте ще раз **вірш 17**. Що, на вашу думку, Він має на увазі, коли каже: «Я не прийшов руйнувати Закон, але виконати»?

Він прийшов, щоб бездоганно дотримуватися Закону замість вас.

11. Якщо Ісус неухильно виконав за вас Закон (а отже, у Божих очах ви досконало дотримуетесь Його Закону), тоді чому це просто не звільняє нас від відповідальності і не дозволяє грішити, скільки заманеться?

12. Як це робить із нас дійсно праведну людину?

Заняття 2: гнів Матвія 5:21-26

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

Повторення: справжня біблійна праведність (така, якої вимагає Ісус) стосується серця. У цій частині Ісус пояснює істинне значення 6 старозавітних заповідей. Він не додає нічого нового до їхнього розуміння і не підсилює їх, а просто пропонує їхнє первісне значення та виправляє неправильне тлумачення. Релігійні лідери за часів Ісуса дотримувалися «букви Закону», але повністю втратили первісний його задум, тобто «дух Закону».

1. У **віршах 21** та **22** Ісус каже, що заповідь «не вбивай» стосується не лише фізичного вбивства людей, і пояснює це трьома способами. Згідно з **віршем 22**, яким є перший із них?

«Хто гнівається на свого брата». У грецькій мові є два слова на позначення гніву. Перше з них – «thumos». Це гнів, який діє, як вулкан. Це той спалах люті, яку ми відчуваємо, коли хтось «підрізає» нас на дорозі; наші емоції вибухають, але за кілька хвилин стихають. Інше грецьке слово на позначення «гніву» – це «orge». Це невдоволення, яке наростає повільно, його неможливо відпустити. Ісус використовує саме це слово – «orge», це гнів, який ми обираємо плекати в собі.

2. Наведіть приклади такого виплеканого, свідомого гніву.

Це почуття виникає тоді, коли ми відчуваємо злість до людини, яка скривдила або образила нас. Це той тихий гнів, коли ми роздумуємо

ЗАНЯТТЯ 2: ГНІВ

НОТАТКИ

про помсту, про те, як колись «скажемо їй усе», про те, як ми зможемо принизити й зневажити людину.

3. Чому, на вашу думку, Ісус використовує це друге грецьке слово («orge»), а не перше («thumos»)?

4. Який другий спосіб обирає Ісус, щоб пояснити нам, що означає заповідь «не вбивай» у **вірші 22**?

Христос говорить про образу чийось розумових здібностей.

5. Наведіть приклади того, як ми це робимо сьогодні. Як ми це чинимо за спинами людей? У соцмережах?

Наприклад, ми називаємо когось ідіотом чи дурнем. Ми можемо робити це в соцмережах, обливаючи брудом знаменитостей чи політиків.

6. За допомогою якого третього способу Ісус пояснює нам цю заповідь у **вірші 22**? Наведіть інші приклади.

«Хто скаже дурний, підпадає геєні огненній». Здається, наче Він повторює те, що щойно сказав, але в цьому випадку Ісус говорить не про образу чийось розумових здібностей, а про моральні якості. Це як назвати когось шльондрою. Як ви розумієте те, що йдеться не про вказівку на розум, а на характер людини?

7. Гаразд, тоді чому Ісус говорить, що гнів, ненависть та образи людей є фактично формою вбивства?

Це «вбивство» походить із серця, яке зневажає Божий образ. Таке серце дивиться на іншу людину і бажає, щоб її не стало, намагається принизити її. Бажання усунути людей із нашого життя – це, по суті, вбивство.

Ми позбавляємо людей свого спілкування, якщо вони скривдили чи зрадили нас. Коли ми припиняємо дружити, ігноруємо інших та прагнемо повністю видалити їх із нашого життя, ми фактично вбиваємо їх.

8. Подумаймо, які причини змушують нас робити це. Чому ми ненавидимо людей і плекаємо у своїх серцях гнів до них?

Існує багато причин цього. Можливо, нам бракує впевненості в собі, тож ми прагнемо самоствердитися, принижуючи інших. Можливо, ми хочемо, щоб та людина заплатила за скоєне, а наш гнів – це спосіб відчувати, що ми змушуємо її це зробити.

9. Чому ненависть і гнів такі небезпечні? Чому Ісус так завзято виступає проти них?

Для цього також є кілька причин. Ненависть і гнів отруйні. Через них наші серця стають нечуйними до інших людей і до Бога. Ми вважаємо, що ніколи б такого не зробили, а тому в нас народжується відчуття зверхності.

10. Тепер Ісус змінює декорації у **віршах 23-26**. Прочитаймо їх і подумаймо, як Христос підсилює заповідь, яка й так є досить сильною.

Зверніть увагу, що Ісус говорить. Він НЕ каже: «Якщо ви перебуваєте в церкві і згадаєте, що вороже ставитесь до когось, то йдіть і примірьтесь». Ні, Він каже: «Ідіть і шукайте примирення, коли згадаєте, що ХТОСЬ ІНШИЙ має щось проти вас». Про це також йдеться і у **вірші 25**: треба залагоджувати конфлікти, якщо хтось звинувачує вас у чомусь. Суть полягає ось у чому: не прагніть любові та стосунків лише тоді, коли ви ображені на когось, але прагніть примирення і любові з кимось, хто ображений на вас. Ця заповідь не просто спонукає позбутися гніву в нашому серці, але й намагатися очистити від нього серце нашого ворога.

11. Як ви почуваєтеся після цього? Чому? Як вам це вдається?

12. То які, на вашу думку, існують ліки від гніву?

Це звучатиме трохи парадоксально, але нам треба зрозуміти, що Бог є Богом гніву. Чи помітили ви, як багато Ісус говорить про суд та пекло в цьому уривку? Бог Біблії є Богом гніву та суду. На відміну від нашого гніву, Господній гнів праведний. Але що Він робить з ним? Він НЕ виливає його на нас. Це відрізняє християнство від будь-якої іншої релігії. Цей гнів Він виливає на Себе, на Свого Сина.

Заняття 3: розпуста (частина 1)

Матвія 5:27-30

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

Повторення: ми зрозуміли, як Ісус пояснює, у чому полягає справжня біблійна праведність. І переконалися, що вона є набагато глибшою, ніж просто вчинки — вона стосується серця. Минулого тижня ми дізналися, що первісне значення заповіді «не вбивай» стосується не лише фізичного вбивства людей. У ній йдеться про гнів, ненависть, байдужість тощо. А цього тижня поговоримо про... розпусту!

1. Я намагатимусь не ставити запитання, які будуть надто особистими у форматі групи. Не хвилюйтеся, я не сповідатиму вас. Для початку хочу запитати: як ви думаєте, чи часто християни (або церква) говорять про секс та розпусту? Чому?

2. Як християни (або церква) шкідливо говорять про секс? А як корисно?

Шкідливо: 1) коли секс стає законницьким, це як питати: «А як далеко задалеко?»; 2) вузьке визначення сексуального гріха та широке визначення сексуальної чистоти; 3) групи без благодаті, які викликають почуття вини; 4) натяки, що секс — це брудно, нечисто й огидно.

Корисно: 1) коли церква допомагає зрозуміти загальну мету та контекст сексу; 2) коли церква виявляє благодать сексуально знівеченим людям; 3) коли церква дає корисну допомогу (підзвітність) у боротьбі із сексуальним гріхом.

3. Ісус починає говорити про розпусту в цьому уривку. Але перед тим, як ми перейдемо до Його слів, з'ясуйте, чим, на вашу думку, є розпуста.

По суті, розпуста — це надзвичайно сильне бажання когось, яке змушує нас піти на все заради цього, це жадання чогось більше, ніж

ЗАНЯТТЯ 3: РОЗПУСТА (ЧАСТИНА 1)

НОТАТКИ

Ісуса. Розпуста може бути сексуальною, емоційною або ж виявлятися в стосунках. Можна чинити розпусту стосовно роботи чи пожадати дружбу, яка є в когось.

4. Прогляньте **вірш 28**. Ісус, звісно, показує нам, що Божий задум стосовно перелюбу значно глибший, ніж просто зрада дружині чи чоловіку. Що означає «подивитися на жінку з пожадливістю»?

5. Поміркуймо над тим, про що Ісус тут НЕ каже. Чим, на вашу думку, НЕ є розпуста?

Зверніть увагу, що Ісус не каже: «Не дивися на жінку». Він каже: «Не дивився на жінку з пожадливістю». Це означає, що цінувати чиясь красу (або вважати когось привабливим) не є погано. [Однак є різниця між поцінуванням і фантазіями]. Коли тобі хтось подобається, це не погано. Отже, немає нічого ганебного в тому, щоб відчувати сексуальний потяг. Хотіти близькості – це не погано.

6. Що ви думаєте про погляд Ісуса на секс?

7. [З цим мені дуже допоміг Тим Келлер]. Він звертає увагу на те, що грецьке слово («пожадливість»), яке вживає Ісус у цьому уривку, – це слово, яким зазвичай описують жадібність. Отож поміркуймо про жадібність. Чи є щось поганого в зароблянні грошей чи в тому, щоб мати гроші? Ні. Але жадібність передбачає 3 складові:

► Егоїзм. Жадібність – це бажання грошей з егоїстичних причин. Це не думка: «О, я хочу мати багато грошей, щоб роздати їх іншим». Це позиція: «Я хочу мати гроші для себе». Жадібність егоїстична.

► Залежність. Це той стимул, який каже нам: «Ти мусиш мати гроші». А тому жадібні люди вдаються до чесних і нечесних способів, щоб роздобути їх. Вони обманюють, шахрують з податками, стають трудоголіками, йдуть «по головах», аби тільки отримати їх. Коли ви вдаєтеся до таких моральних компромісів, то це є ознакою залежності.

► Включає фантазію. Ви жадібні, якщо фантазуєте про те, що купите, що матимете. Ваші думки легко і природно снуються навколо того, чого ви жадаєте.

Отож жадібність передбачає 3 компоненти: егоїзм, залежність та фантазію. Ісус говорить, що ми можемо так само пожадливо ставитися і до сексу. Подумаймо про ці складові. Як ви вважаєте, розпуста або сексуальний гріх є **егоїстичними**?

Коли ви хочете сексу з кимось не для того, щоб служити людині, задовольняти її, а лише щоб «споживати», то ви неймовірно егоїстичні. Ви використовуєте когось, щоб задовольнити свої потреби. Подумайте про порно та мастурбацію. Це надзвичайно егоїстично, адже партнер у цьому випадку взагалі відсутній. Це секс із собою.

8. Як розпуста або сексуальний гріх викликають **залежність**?

9. Як розпуста або сексуальний гріх сприяють **фантазіям**?

10. Чому Ісус говорить, що це погано?

11. Більше про це ми поговоримо наступного тижня, а також з'ясуємо, які існують ліки від цього і як боротися з цією проблемою. Як, на вашу думку, можна подолати розпусту?

Заняття 4: розпуста (частина 2)

Матвія 5:27-30

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

Повторення: минулого тижня ми розглядали природу розпусти та з'ясовували, чому вона є відхиленням від Божого задуму для сексу. Пам'ятайте, що розпуста має 3 складові: егоїзм, залежність та фантазії. І всі ці складники є відхиленнями від Божого задуму щодо сексу. Секс – це добра річ, яку Бог створив у контексті шлюбу, однією з цілей якого є наше задоволення.

1. Можливо, хтось із вас думає: «А яка шкода в особистих статевих стосунках? Вони ж нікого не кривдять»? Що б ви відповіли на це?

2. Прогляньмо **вірші 29-30**. Перед тим, як ми почнемо говорити про те, що Ісус має на увазі під виколенням ока та відрубанням рук, поясніть, на що Він натякає, коли каже про вплив гріха на нас. Як це відрізняється від того, що ви думали раніше?

Він каже, що краще відрізати собі руку і виколоти око, аніж не боротися з гріхом і бути кинутим до пекла. Він говорить, що це боротьба за наше життя: або ми вб'ємо сексуальний гріх, або він уб'є нас. Це та ситуація, коли в підсумку виживе лише один. Отже, це не просто маленька проблема чи погана звичка. Ми можемо як завгодно виправдовувати сексуальний гріх (або ж просто вважати його поганим), але ми часто не усвідомлюємо того, що він знищує нас.

3. Яку руйнівну силу має порно стосовно вас та інших?

1. Воно вбиває ваше бажання бути з реальними людьми. Справжні люди з пористою шкірою та іншими недоліками стають «неякісним порно» порівняно з екранним варіантом. Див. інтерв'ю Джона Маєра для журналу «Плейбой».

2. Воно руйнує протилежну стать. Жінки не в силі конкурувати з фотошопом та «фільтрами краси», а тому це призводить до розладів харчування, сексуальної розбещеності, невпевненості тощо.

3. Воно вбиває бажання розпочинати будь-які стосунки. Коли ми виховуємо в собі повний егоїзм, як свідчать дослідження, чоловіки стають значно менш зацікавленими в тому, щоб будувати справжні відносини, зокрема втрачають інтерес до побудови вірних стосунків та створення міцного шлюбу.

4. Як щодо інших прикладів: секс до шлюбу, анонімний секс або «лизатися» з кимось 4 години поспіль? Чому це може бути руйнівним для вас та інших?

Одна з цілей сексу – це зблизити двох людей емоційно. Що далі ми заходимо у фізичному плані, то бурхливішими стають наші емоції. У нас ЗНАДТО швидко з'являються такі почуття одне до одного. Саме тому дехто одразу переходить до статевих стосунків на першому побаченні, а через тиждень освідчується в коханні. Це

ЗАНЯТТЯ 4: РОЗПУСТА (ЧАСТИНА 2)

НОТАТКИ

божевілля. Ви кажете, що кохаєте іншу людину, але ви не можете бути впевненими у цьому, бо не знаєте її. Вам просто подобаються відчуття, які вона вам дає. А якщо ви не зв'язані одне з одним у шлюбі, то у вашій голові завжди виникає думка і страх, що вас кинуть.

Коли ми намагаємося підтримувати захоплення й цікавість у стосунках, виникає страх, який тисне на нас. Це також впливає і на секс. Секс поза шлюбом стає своєрідним маркетингом. Ви проводите піар-кампанію для себе, щоб впевнитися, що вас не кинуть. «А що, якщо цього разу наш секс не був добрим? Чи не був приємним? Чи якщо він був дивним?» Це тисне на нас і змушує далі грати певну роль. І ми робимо це не задля іншої людини, а заради себе, щоб нас не кинули. Таким чином, секс стає повністю егоїстичним. У такому випадку йдеться про двох паразитів, які використовують одне одного, щоб задовольнити самих себе.

5. Але повернімося до слів Ісуса. Що, на вашу думку, Він має на увазі, коли каже виколоти собі око й відрубати руку, якщо вони спокушають нас до гріха? Чому, на вашу думку, Він акцентує саме на оці та на руці?

Ні, Він не має на увазі буквально значення цих слів. Він говорить про дорогий та радикальний спосіб побороти гріх. Він каже: «Якщо ти бачиш будь-який гріх у своєму житті (а в цьому контексті йдеться про сексуальний гріх), то тобі треба провести над собою своєрідну операцію. Ти маєш бути запекло налаштованим, щоб побороти його, інакше він уб'є тебе».

6. Наведіть приклади таких радикальних, болісних та дорогих засобів боротьби проти сексуального гріха.

- ▶ Встановити порноблокери на комп'ютер та телефон.
- ▶ Уникати перебування в місцях спокуси та довгого часу наодинці з дівчиною чи хлопцем.
- ▶ Не переглядати певні фільми, серіали, веб-сайти тощо, які особливо вас спокушають.
- ▶ Розповісти близьким друзям, яким ви можете довіряти, про свою залежність.
- ▶ Якщо ви перебуваєте у стосунках, які сповнені сексуальної аморальності, то вам треба або одружитися, або розірвати ці стосунки.

7. Чому, на вашу думку, секс такий потужний? Чому наша культура настільки поглинута ним? Чому саме секс, а не солодощі?

Тому, що секс містить у собі можливість бути пізнаним – тобто бути повністю голим, коли нічого приховувати. І йдеться не лише про фізичну наготу, але й про духовну. Це момент, коли людина відчувається особливо вразливою, вона не хоче, щоб її відкинули, а прагне, щоб її любили й насолоджувалися нею. Секс – це фізичний досвід, картинка, яка каже: «Я знаю тебе і я люблю тебе». А тому багато хто з нас прагне його понад усе.

8. Як Ісус вирішує цю глибоку потребу серця в пізнанні й любові?

Він знає вас, тому Він повинен був померти за вас. І Він любить вас, тому Він був радий віддати Своє життя за вас. Немає занадто великого гріха, який би Він не міг пробачити.

Заняття 5: любов

Матвія 5:38-42

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

1. Прочитайте **вірш 38**. У ньому йдеться про старозавітний законницький принцип. На чому він ґрунтується?

Кара має відповідати злочину.

2. Як, на вашу думку, цей закон захищає вас? Від чого він може вас уберегти?

У разі, якщо ви скоїте щось погане, то він захистить вас від неправомірного покарання. Якщо ви, наприклад, розбили вікно, з вас не можуть стягнути мільйон доларів штрафу.

Він також уберігає вас від особистої помсти. Це принцип правосуддя, якого можуть дотримуватися усі.

3. За часів Ісуса люди використовували цей принцип не в судовій площині, а застосовували в особистому щоденному житті. У чому жахливість такої ситуації?

Люди розтлумачили цей закон так, що дали собі право на особисту помсту та відплату. Якщо ти скривдиш мене, то у мене є дане Богом біблійне право відплатити тобі. Око за око, тому скривдь ти мене – і я скривджу тебе. Пліткуй про мене – і я теж буду пліткувати про тебе. Але Ісус каже: «Ви зовсім не зрозуміли того, про що йшлося».

4. Тому Ісус втручається і каже: «Я вам кажу не противитись злому». Противитись – юридичний термін, який означав «вести до суду». Навіть якщо людина є злою чи дуже вас скривдила, не відповідайте помстою. Іншими словами, не робіть фундаментом своїх стосунків з іншими ваші права. Натомість нехай любов буде основою вашого ставлення до людей. Позбувайтесь своїх прав через любов до тих, хто завинив перед вами. Яка ваша перша реакція на ці слова?

5. Ісус ілюструє цю тезу кількома прикладами. Прочитайте **вірш 39**. Чому, на вашу думку, Він уточнює про праву щокую? Як вас можуть зневажити таким чином?

Якщо ви правша, то як ви можете дати ляпаса комусь по правій щоці? Ви лише можете вдарити тильною стороною долоні. Тому Ісус у цьому випадку не каже про фізичне насильство. Він говорить про образу, зневагу чи публічну ганьбу. Він має на увазі не самооборону чи пацифізм, а повагу.

Нас зневажають, коли пишуть якийсь образливий коментар у соцмережах, поводяться зухвало під час спортивних ігор чи змагань або ігнорують нас тощо.

6. Якою є ваша перша реакція на зневагу? Чому?

Ви хочете крові. Ви прагнете помсти. Ось чому під блогами чи під відео на ютубі може бути понад 800 коментарів. Це війна слова за слово. Через це часто й виникають бійки під час спортивних матчів.

ЗАНЯТТЯ 5: ЛЮБОВ

НОТАТКИ

7. Зверніть увагу, що Ісус не каже захищатися, коли вас зневажають. А також не говорить тікати й не радить битися. А що Він каже? Що Він має на увазі?

Він закликає нас стояти, зробити крок назустріч, знехтувати своїм інстинктом до помсти і з любов'ю повернутися обличчям до того, хто образив вас. Якщо ця людина вчиться з вами, поведіть її на каву і поговоріть про це. Поділіться з нею тим, що ви відчували, коли вона вас скривдила, наскільки зневаженими й відкинутими ви були. Терпляче працюйте над вихованням любові в собі.

8. Розгляньмо наступний приклад – **вірш 40**. Для правильного його розуміння варто врахувати контекст. Сорочка була звичним спіднім одягом, який носили усі. Але плащ – верхній одяг, який, згідно зі Старим Заповітом, був захищений законом про невідчужене майно. Незаконним було вимагати його в когось чи позиватися проти когось за цей одяг. Адже для деяких людей, особливо вбогих, плащ був не просто одягом, а й ковдрою і подушкою. Тому Ісус робить так: Він бере те, що захищене Старим Заповітом (плащ), і каже: «Дивіться, ви можете віддати також і його людині, яка судиться з вами за останній шмат одягу». Що, на вашу думку, Ісус хоче цим сказати?

Ісус говорить про серце. Він каже: «Не наполягайте на своїх правах, але будьте дуже щедрими... навіть стосовно того, хто посягає на ваші права!»

9. Як ми в повсякденному житті наполягаємо на своїх правах? Чи готові ви позбутися цих прав заради інших?

Право не вимикати світло, навіть якщо ваш сусід по кімнаті рано лягає спати. Право НЕ мити посуд, бо вимили його попереднього разу. Право їхати в цій смузі, бо ви зайняли її першим. Право не виносити сміття, бо ви виносили його раніше.

10. Прогляньте **вірш 41**. Ісус описує ситуацію, коли хтось змушує вас щось робити всупереч вашій волі, бо в нього є влада над вами. Ісус каже: «Здивуйте вашого гнобителя і любіть його». Ісус закликає нас до любові навіть тоді, коли нами зловживають, боляче ранять чи використовують нас. Це дуже складно і страшно. Чому, на вашу думку, Він велить робити саме так? Якою є альтернатива?

Він велить так, бо любов до ворогів звільняє нас від рабства гіркоти, образи та ненависті, які отруюють нашу душу. Ісус закликає нас до свободи та до життя. Це, без сумніву, складно, але це правильний шлях. Альтернативою є лише смерть.

11. Останній приклад – **вірш 42**. Насправді це дуже просто: коли хтось просить у вас гроші, то ви маєте право сказати «ні». Вони, зрештою, ваші. Але не наполягайте на своїх правах. Радше віддайте їх, виявляючи свою любов. (Ні, я не думаю, що Ісус встановлює правило давати гроші щоразу, коли хтось їх просить у вас на вулиці. Тут треба виявити мудрість). Чому ми неохоче даємо комусь те, що належить нам?

12. Як це характеризує наше серце?

13. Чи ми можемо любити когось ось так?

Ми можемо полюбити іншого лише тому, що бачимо, як Ісус спершу полюбив нас. Він пожертвував Своїми правами (Філіп'ян 2) через любов до нас. Його зневажали, ображали, ганьбили та використовували, а Він це терпів через любов до нас із вами.

14. Що вам потрібно змінити у власному житті (зважаючи на зміст уривка)?

Заняття 6: справжність Матвія 6:1-18

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

1. Ісус використовує в цьому уривку слово «лицемір» (**вірші 2, 5, 16**). Що воно означає?

За часів Ісуса слово «лицемір» було технічним терміном, який стосувався грецького драматичного театру. Воно означало «актор». У ті часи актори носили на обличчі маски різних ролей, які вони грали. Отож Ісус запозичує цей театральний термін і застосовує його до певного виду духовності, допомагаючи змалювати перед нами яскраву картину. Суть її полягає в тому, що ми хочемо здаватися іншими, ніж є насправді.

2. Ісус пропонує три приклади того, як ми можемо виявляти своє лицемірство в нашому духовному житті: у милостині (**вірш 2**), у молитві (**вірш 5**) та в пості (**вірш 16**). Наведіть інші (або сучасні) приклади того, як ми можемо надягати духовні маски.

Ми вдаємося до лицемірства, коли знаємо християнські слова і фрази, але не маємо духовного внутрішнього життя. Маємо розмальовану Біблію із виділеними частинами тексту, але не читаємо її особисто. Поводимося певним чином у церкві чи в РУСі, але інакше – наодинці зі своїм хлопцем, дівчиною чи колегами по роботі тощо.

3. Чому хтось хоче здаватися кращим, ніж є насправді? Чого прагнуть духовні лицеміри?

У **вірші 1** Ісус пояснює це так: «Щоб бачили їх», у **вірші 2**: «Щоб хвалили їх люди», у **вірші 5**: «Щоб їх бачили люди», у **вірші 16**: «Щоб бачили люди, що постять вони». Духовні лицеміри женуться за визнанням, оплесками, схваленням.

4. Як ми виставляємо свою духовність напоказ? Навіщо ми це робимо? Щоб про нас думали, що ми духовно зрілі або модні?

Ви читаєте Біблію лише при людях, ви хочете бути в лідерській команді лише заради посади, у розмовах ви ніби між іншим вставляєте слова про те, що зробили щось добре, ви заплющуєте очі та піднімаєте руки під час поклоніння, бо це виглядатиме благочестиво в очах інших тощо.

5. У **вірші 1** міститься страшна правда, яка стосується цього уривка. Ісус каже, що за таке фальшиве християнство ми не отримаємо жодної нагороди від Небесного Батька. Натомість Ісус тричі повторює, що такі люди вже мають свою нагороду (**вірші 2, 5, 16**). Про яку нагороду говорить Ісус?

ЗАНЯТТЯ 7: МОЛИТВА

НОТАТКИ

Нагорода для них – отримати те, чого прагнуть, – людського визнання. Ми танцюємо, співаємо, й інших людей це вражає. Вони думають, що ми надзвичайні. Але це все. Коли ми помираємо, вони перестають захоплюватися нами.

6. Ісус протиставляє фальшиве християнство справжньому. Досі ми обговорювали «піратську» версію. Погляньмо ж на деякі риси справжнього християнства. Прочитайте **вірші 2, 5 та 16**. У всіх трьох випадках Ісус каже: «КОЛИ чиниш милостиню», «КОЛИ молишся», «КОЛИ постиш». Що припускає Христос цими словами?

Що ви робите це!

7. Отож, розтлумачмо слова Ісуса.

Можна робити праведні вчинки і бути фейком, але не можна чинити несправедливі вчинки і бути справжнім. Як сказав Джон Стоун: «Віра – це коли ти щось робиш».

8. Тричі Ісус велить нам чинити праведні діла скромно, навіть таємно. Погляньте на **вірш 3**: «Хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правиця твоя». Що, на вашу думку, це означає?

Це означає, що всі ці речі треба робити не лише для того, щоб вразити інших, адже наші праведні вчинки стають грішними, коли через похвалу ми отримуємо оте відчуття самовдоволення. «Я доволі добрий, бо роблю це».

9. Отож суть **вірша 3** – не давайте щось іншому тільки тому, щоб інші хвалили вас. **Вірша 6** – «Коли молитесь, то робіть це таємно, наодинці». **Віршів 17-18** – «Коли постите, то не ходіть з похмурим обличчям і не таляпайте язиком, які ви голодні». Що Ісус намагається цим сказати?

Євангеліє скромності означає, що нам НЕ ПОТРІБНО привертати до себе увагу. НЕ ТРЕБА вихвалитися своїми стосунками з Ісусом. НЕ СПІД волонтерити, щоб донести до інших людей інформацію про великі діла, які ви зробили або робите.

10. Чому це особливо складно зробити сьогодні? Як ми можемо це втілити в життя?

Через соцмережі ми транслюємо УСЕ, що робимо зараз. Ми навіть фотографуємо те, що їмо!

11. Яким одним словом Ісус називає Бога в цьому уривку?

Отець [Батько]. Він використовує його 10 разів.

12. Що ви думаєте про такий вислів: «Справжня причина існування лицемірів полягає в тому, що вони не знають Бога як свого Батька»?

13. Як глибоке пізнання Бога як Батька може перетворити нас на побожних людей, замість того щоб просто здаватися такими?

Заняття 7: молитва

Матвія 6:5-15

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

1. Що ви думаєте про молитву? Чи це щось, чим ви насолоджуєтеся, вважаєте безглуздом, думаєте як про складне заняття? Що в ній складного чи що відволікає вас від молитви?

Для більшості з нас молитва дає відчуття нудьги та вини (бо кожен християнин знає, що ми повинні молитися, але ми або не робимо цього взагалі, або робимо це недостатньо).

2. Чи є втіхою для нас те, що Ісус навчає нас молитися? Що Він цим припускає?

Цим Він припускає, що природно у нас це не дуже добре виходить. Цього треба навчитися. Це насправді добра новина для усіх нас, бо це дає нам змогу бути учнями. Це звільняє нас від відчуття, що ми маємо бути «зірками» молитви. Ми вільні відчувати розчарування під час цього навчання.

3. Які мотиви, згідно з Ісусом, переслідують у молитві лицеміри? Про яку нагороду говорить Ісус у **вірші 5**?

*Згідно з Ісусом, лицеміри моляться, щоб їх бачили інші (**вірш 5**). Вони хочуть похвали й визнання своєї побожності. Іншими словами, вони радше прагнуть виглядати побожними, замість того щоб бути такими. А тому їхньою «нагородою», про яку говорить Ісус, є похвала і визнання людей. Але, попри це, вони не отримують схвалення від Бога.*

4. Чому Ісус каже нам молитися наодинці? У чому полягає суттєва різниця між прилюдною й особистою молитвою? Яким чином те, як молиться людина, може характеризувати її серце?

Ісус говорить про мотивацію. Чи молимося ми тому, що хочемо, щоб люди бачили й чули нас? Чи ж ми молимося, бо справді прагнемо спілкуватися з нашим Отцем? Як ми частіше це робимо: на людях чи особисто? Ісус говорить, що відповідь на це запитання повністю розкриває ваше серце. Якщо ви молитесь лише на людях, але не наодинці, то ви, ймовірно, належите до лицемірів, про яких Він тут згадує.

5. Чому, на вашу думку, язичники проказують «зайве» у своїх молитвах?

Вони думають, що Бога вражає їхня багатослівність та красномовність. Затяжні молитви були фактично способом маніпулювати Богом, щоб отримати те, що вони справді хотіли. До молитви ставилися як до якогось магічного ритуалу. Якщо промовити якісь слова певну кількість разів, то це сподобається Богу і Він дасть те, що вони забажають. Тому молитва була засобом отримати щось (благословення, гроші, щастя, безпеку тощо), але не Бога. Такі дії «знебожнюють» Господа (ми перетворюємо Його на скупого тирана) та знеособлюють нас (роблять нас рабами).

6. Чи відчуваєте ви спокусу вражати Бога своїми молитвами, щоб Він дав те, що вам справді потрібно? Як це відбувається у вашому житті?

7. Прочитайте **вірш 8**. Якщо Бог уже знає, що вам потрібно ще до того, як ви попросите у Нього, то навіщо взагалі просити?

ЗАНЯТТЯ 7: МОЛИТВА

НОТАТКИ

Суть молитви – це не просто висловити кулеметною чергою наші прохання до Бога. Звісно, Господь хоче чути про наші потреби. Але насамперед молитва є часом для зосередженого спілкування з нашим Батьком. Чи може таке бути, що наш Батько просто хоче бути з нами? Що більше часу ми проводимо з Ним, то більше змінюємося. Наше серце поволі перелаштовується на Його пріоритети. Ось як про це сказав Кальвін: «Віруючі не моляться, щоб повідомити Богові щось, що нібито Йому невідоме, і не для того, щоб спонукати Його виконувати Свої обов'язки, підштовхувати Його до дії. Як не дивно, вони моляться, щоб пробудити в собі бажання шукати Його, щоб позбавити себе тривоги, виливаючи її Йому. Через слово, яке вони промовляють, підтверджують, що лише на Нього вони покладають свої надії та сподівання на все добре як для себе, так і для інших».

8. Як звертання до Бога «Отче наш, що єси на небесах» нагадує нам, що Бог є теплим, ніжним та близьким і водночас владним, могутнім та суверенним?

Ісус називає Бога «Батько» (Авва!) – це ніжне та близьке слово, яким до цієї миті ніколи не зверталися до Бога. Однак Ісус не просто думав про Бога як про якогось милого старенького дідуса на небі. Він є нашим Отцем на небесах, тобто над нами. Він править усіма та наглядає за всім. Ісус стверджує, що Бог є трансцендентним і всюдисущим.

9. До якого з цих двох поглядів на Бога ви більше схилиєтеся? Як виглядатиме збалансована позиція щодо Бога у вашому випадку?

10. Що означає просити в Бога, щоб Його Ім'я «святилося»?

Ми молимося, щоб Боже Ім'я шанувалося як святе. Щоб Він отримав ту славу, яка Йому належить. Іншими словами, ми молимося, щоб Він був відомим, щоб Його визнавали неймовірно чудовим та прекрасним.

11. Чому, на вашу думку, Ісус велить нам саме так розпочинати молитви? Чому це важливо?

Починаючи із зосередження на Господі, ми стаємо розсудливими. Це повертає нас до реальності. Всесвіт крутиться навколо Нього, а не навколо нас. Усе стає на свої місця, коли ми зміщуємо акцент із себе на Нього.

12. Що Ісус має на увазі, коли каже молитися «хай прийде Царство Твоє, хай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі»?

Ви просите Бога оновити все. Божа воля досконало здійснюється на небі, а тому вона є красивою, бездоганною та славною. Але зараз вона ще не повністю настала на землі, саме тому вона проклята і грішна. Тому ми просимо Бога оновити все творіння, щоб воно впокорилося Його волі, а це й означає прославляти Його.

13. Чому, на вашу думку, Ісус вчить нас починати молитву з освячення Божого Імені та прохання про прихід Його Царства до того, як ми звертатимемося з нашими особистими потребами (хліб, прощення, спокуси)? Як би це змінювало нас, якби ми дійсно молилися так?

14. Як ви можете промовляти молитву «Отче наш», щоб вона не перетворилася на просто механічно зазубрені слова?

15. Як би ви хотіли, щоб Бог допоміг вам зростати в особистій молитві?

Заняття 8: присвячення

Матвія 6:19-24

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

1. Сьогодні ми поговоримо про жадібність та матеріалізм. Звісно, я шарю, що студенти, особливо першокурсники, бідні, як церковні миші. Чому ж ця тема взагалі актуальна для вас?

2. Прогляньте **вірш 19**. У грецькому варіанті слово «складати» означає те саме, що і «скарби». Які образи виринають у вашій голові, коли ви чуєте слово «скарби»?

Образ, який спадає мені на думку, – це скарби, за якими ганялися пірати (велика купа золотих монет та дорогоцінного каміння). Коли хтось прагне отримати скарби, то не просто сидить і чекає, коли вони самі з'являться. Ні, він дістає мапи і шукає їх, розгадує загадки, полює на них. І коли знаходить їх, то складає й оберігає. Чому? Бо скарб – його найбільша цінність. Це те, у чому насолода.

3. Що, на вашу думку, є «скарбами на землі»?

4. Чому Ісус каже нам не вважати «земні скарби» найбільшим пріоритетом та не цінувати їх понад усе на світі?

Земні скарби може знищити міль та іржа, або їх можуть вкрати злодії. Іншими словами, усі матеріальні речі псуються й усе ми можемо втратити. Вони не вічні.

5. Наведіть приклади того, що земні скарби «іржавіють» і їх крадуть?

Таких прикладів мільйони: обвал фондового ринку в 2008 році; усе, що здається крутим і модним, змінюється через кілька років; кожен новий айфон стає старим уже через 2 місяці; за 10 років майже все, що у вас є зараз, опиниться на розпродажі або на смітнику.

6. Чому тоді люди так високо шанують і цінують земні скарби? Які гарантії дають нам земні скарби?

Земні скарби обіцяють нам безпеку, захищеність та контроль. Ми починаємо думати: «Якщо у мене будуть гроші, то я зможу контролювати своє життя. Якщо станеться якась біда, то я буду в безпеці». Саме тому ваші батьки так хочуть, щоб ви закінчили навчання до того, як одружитися.

7. Перше твердження Ісуса таке: матеріалізм та жадібність вводять вас в оману. Друга Його теза лунає у **віршах 22-23**. Прочитайте їх. Ці слова виглядають дивними, вони спантеличують, але Ісус має на увазі таке: матеріалізм та жадібність засліплюють нас. У цій кімнаті світло. І якщо наше око здорове, то ми використовуємо його, щоб ходити по приміщенні. Ми не впадемо. Але, каже Ісус, якщо наше око нездорове, то навіть якщо ми перебуватимемо у світлій кімнаті, усе наше тіло буде в темряві. Немає в людини іншого органа, який би сприймав світло. Суть цього порівняння така: матеріалізм засліплює нас. Гаразд, але як?

Жадібність засліплює вас стосовно насамперед самих себе. Ви не вважаєте себе такими. Ви думаєте: «Хіба це жадібність хотіти трошки більше?» Але, по суті, це і є жадібністю.

ЗАНЯТТЯ 9: БЕЗПЕКА

НОТАТКИ

8. Чому жадібність може особливо засліплювати «бідних студентів»?

Ви вважаєте: «У мене нема грошей, тому я не можу бути жадібним». А тоді, щоб ще більше упевнитись у тому, що ви не скупі, ви згадуєте про якогось вашого друга, у якого багато грошей, або про родича, у якого великий дім і який їздить на екзотичні курорти, і думаєте собі: «Я не такий жадібний, як вони».

9. Дозвольте поставити незручне запитання: на що ви витрачаєте забагато грошей?

10. У **вірші 24** Ісус починає говорити про «служіння» грошам як пану. Що це означає? Як це може виявлятися в житті студента?

Ви обираєте спеціальність та вибудовуєте кар'єру суто через гроші. Кінцева мета – це фінанси. Вона керує всіма вашими рішеннями та всім життям. Або ж ви настільки одержимі грошима, що шахруєте на роботі. Ви обраховуєте людей на касі, нечесно повідомляєте про чайові або ж заганяєте себе до напівпритомності, щоб заробити більше. Ви готові підсунути свиню іншим для того, щоб вирватися вперед.

11. Чому Ісус каже, що ви не можете служити і Богові, і грошам? Чому такі крайнощі?

12. Ісус протиставляє усе це небесним скарбам. **Вірш 20:** «Складайте ж собі скарби на небі». Що, на вашу думку, це означає? Які дії можна вважати «складанням скарбів на небі»?

Насамперед – цінувати Бога понад усе. А також читати Біблію, молитися, обговорювати Писання з іншими, допомагати нужденним, зростати у стосунках із Христом, розказувати іншим про Ісуса і не робити того, що віддаляє нас від Христа.

13. Вихід 19 та Повторення Закону 7 описують Його церкву так: «Бо ти Його народ святий». Чому ми можемо бути певними, що це правда? Як це може вплинути на наш матеріалізм та жадібність?

У Євангеліях читаємо, що Ісус піде так далеко, як буде потрібно, щоб здобути нас. Він жертвує усіма Своїми скарбами, зокрема і власним життям, через те, що дуже цінує нас. Усвідомлення цього, а також Його безмежна любов змушує наше серце танути. І саме тоді Він стає нашим скарбом! Ми починаємо обожнювати Його до глибини серця. А коли Він стає нашим скарбом, то ми більше не ганяємося за грішми. Вони вже нам не потрібні, як колись, тому навіть починаємо віддавати їх. Ми можемо справді сказати, що Він є нашим скарбом, коли усвідомимо, що ми є Його скарбом.

Заняття 9: безпека

Матвія 6:25-34

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

1. Цей уривок стосується переважно хвилювання або того, що ми називаємо тривогою. Через що хвилюєтеся чи тривожитесь ви?

Ми хвилюємося через зовнішність, гарний вигляд, оцінки, проблеми в сім'ї, дружбу, хлопця/дівчину, відповідальні рішення. Нас турбує, чи ми комусь подобаємося, як нас люди сприймають; чи радий нам колектив.

2. Чому, на вашу думку, ми хвилюємося? Іншими словами, що є підґрунтям нашої тривоги?

Такого підґрунтя багато: ми хвилюємося про невідоме, переймаємося думкою інших людей про нас, хочемо почуватися важливими, боїмося невдач, прагнемо влади й контролю, відчуваємо страх, коли позбавлені можливості контролювати (навіть намагаємося контролювати Бога та вписати Його у план свого життя), ми не довіряємо Господу або ж інколи думаємо, що Він прагне покарати нас тощо.

3. Прочитайте **вірш 25**. Зверніть увагу, що усі ці слова спрямовані на майбутнє. Також прогляньте **вірш 34**. Ісус каже не хвилюватися про завтрашній день. Чому тривоги переважно пов'язані з майбутнім?

4. Одного разу хтось сказав, що тривога – це страх перед обличчям невизначеності. Наведіть приклади, які підтверджують цю думку.

А якщо я погано напишу цей тест? А якщо я не одружусь? Якщо не буду мати стипендії? Якщо не впораюся з усім, що маю зробити? Усі ці запитання зорієнтовані на невідоме, туманне майбутнє.

5. Згідно з **віршем 30**, тривога – це також брак віри. Який взаємозв'язок між вірою та тривоگو?

Ед Уелч сказав: «Якщо я уявлю собі найгірший розвиток подій, то буду краще готовим до нього. Тому хвилювання – це пошук контролю». Ось і все. Суть тривоги – це прагнення контролю, це спосіб захистити себе, замість того щоб повністю довіряти Богові.

6. Якщо тривога – це суміш страху, думок про майбутнє та браку віри, якими тоді будуть її наслідки? Що тривожне життя породжує в нас?

Коли ми намагаємося бути Богом, то отримуємо виразки, стрес «з'їдає» захисний покрив шлунка, ми втрачаємо здоровий сон, страждаємо від високого тиску, стаємо дратівливими й потребуємо ліків. Це наша спроба бути Богом, бо ми не довіряємо Йому.

7. Зверніть увагу, що на початку уривка зазначено: «А Я вам кажу». Слово «а» вказує на зв'язок із попередніми фрагментами. Чому **вірші 25-34** пов'язані з **19-24**? Іншими словами, яке відношення останній уривок про земні скорби та багатство має до уривка про тривогу?

Скорби на землі фактично не дають нам безпеки, бо вони недовговічні. Урешті-решт, вони завжди залишать нас із відчуттям тривоги.

8. Погляньмо тепер, як Ісус радить нам долати тривогу. Прочитайте **вірш 25**. Яка Його основна думка?

Людина в тривозі цілком зосереджена на собі. Уся її увага та емоційна енергія витрачається лише на себе. Ісус каже: «Дивіться, є важливіші речі, ніж забезпечення ваших потреб. Життя – це значно більше, ніж ті речі, через які ви тривожитеся».

ЗАНЯТТЯ 10: ПРИЙНЯТТЯ

НОТАТКИ

9. У **вірші 26** Ісус звертає нашу увагу на птахів. Чому? Що Він хоче цим сказати?

Ви набагато цінніші для Бога, аніж птахи. Ісус каже: ваші основні потреби важливі для Господа. Те, про що ви тривожитеся, у полі Його уваги, Йому не байдуже.

10. У **віршах 28-31** Він висловлює подібну думку. Як ви гадаєте, чому Ісус тепер каже нам звернути увагу на розкіш та красу польових лілей?

Бог міг би зробити все навколо коричневим, а зробив усе дивовижним. Отже, Господь є діяльним і люблячим, Він усе створив красивим і добрим.

Що, на вашу думку, Ісус намагається пояснити за допомогою цих двох метафор?

Він закликає нас дивитися на світ інакше. Озирнутися навколо й побачити піклування та красу Божих рук. Чому нам так важко повірити в Господню доброту й силу? У Його піклування про нас?

11. Прогляньте **вірш 33**. Що означає «шукайте найперше Царства та праведності [правди] Його»? Як пошук Його Царства може подолати нашу тривогу?

Усе своє життя ми прагнемо знайти Бога. Частина цього процесу полягає в постійному нагадуванні собі, що Він перший почав шукати нас. Це сповнює нас неймовірної безпеки, навіть якщо ми переживаємо страх чи нам бракує віри.

Коли ми забуваємо, що Бог добрий, то треба нагадати собі, що Ісус прийшов, щоб знайти і спасти загублених. Коли сумніваємося в тому, що Бог контролює усе, то варто поглянути на птахів та квіти й нагадати собі, що Він піклується навіть про них, а нас Він любить набагато більше! Коли ми беремо контроль у свої руки, то слід нагадати собі, що Бог пробачає нам і зсилає на нас Свого Духа, щоб ми могли оновити свою довіру до Нього. Це та безпека, якої прагнуть наші серця. І лише вона може подолати нашу тривогу.

Заняття 10: прийняття

Матвія 7:1-6

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

1. Осуд сьогодні вважають одним зі смертних гріхів. І тут, у **вірші 1**, здається, що Ісус підтверджує це: «Не судіть, щоб і вас не судили». Як виглядає осуд інших?

Ісус має на увазі, що ми не повинні ставитися надто критично до інших і водночас почуватися праведними. Коли хтось не погоджується з нами, то не треба засуджувати і зневажати цю людину. Осудом є перебільшення вад інших і применшення власних. Часто ми дратуємося через те, що бачимо свої вад в іншій людині й осуджуємо її замість себе. Так ми насолоджуємося самоправедністю та відчуваємося благочестивими, не усвідомлюючи власних гріхів і не каючись. Натомість нам самим треба керуватися принаймні таким же суворим стандартом, за яким ми оцінюємо інших – це те,

що дає нам смирення, допомагає бути лагіднішими, спокійнішими та терплячішими з іншими.

2. Що ми відчуваємо, коли нас осуджують?
3. Чи є різниця між незгодою з кимось і осудом? У чому вона полягає?
4. Чи може відсутність твердих переконань бути вирішенням цієї проблеми? Чи варто просто тримати свою думку при собі? Чому?
5. Прочитайте **вірші 3-5**. Як вони доводять те, що Ісус власне хоче, щоб ми вели діалог з тими, з ким не погоджуємося?

Ісус хоче, щоб ми вели діалог з людиною, з якою у нас виникають суперечки, щоб вийняти скалку з її ока. Звісно, що перед цим треба провести роботу на собою («Вийняти СПЕРШУ колоду з власного ока»), але кінцева мета її – «витягнути скалку з ока брата».

6. Тому, з одного боку, ми не можемо самоправедно зневажати тих, з ким не погоджуємося. А з іншого, ми повинні все ж не погоджуватися з деякими людьми. Як це зрозуміти?
7. Наразі Ісус показує нам, що треба робити, але **вірші 3-5** насправді розповідають нам, як це зробити. Коли Він каже «Вийняти СПЕРШУ колоду з власного ока», що, на вашу думку, Він має на увазі?

Ісус каже, що ми не можемо допомогти іншим, доки не усвідомимо свої вади і не впораємося з ними. Це означає, що нам треба побачити власні недоліки і провини, але не тільки це. Ми не зможемо допомогти іншим, якщо не будемо готові визнати, що наш гріх є набагато небезпечнішим та серйознішим, ніж переступ інших.

8. Чому так важко бути самокритичним? Чому це дуже необхідно, коли ми ведемо діалог із тими, хто не погоджується з нами?

Ви ніколи не будете толерантними та людяними до тих, хто з вами не погоджується, якщо завжди припускатимете, що ви маєте рацію та завжди підозріло ставитиметеся до опонента. Тому Ісус закликає нас до самокритичності та самоаналізу.

9. Як ви вважаєте, чому Ісус використовує метафору ока? Як це допомагає нам зрозуміти правила ведення діалогу з іншими?

Око – це найчутливіший орган. Навіть якщо легесенько торкнутися його, то воно миттєво заплющується. Чи допомагали ви комусь дістати щось з ока? Треба бути надзвичайно делікатним та обережним. Так само є теми, які дуже делікатні й потребують чутливого підходу, самоусвідомлення та милосердя.

10. Один із секретів, як подолати схильність до осуду інших, – пам'ятати, що Бог є справжнім Суддею. Як **вірш 12** нагадує нам про це? Як ці вірші повинні упокорювати нас?

Основна причина, через яку ми не повинні судити людей, полягає в тому, що ми не є Богом. Ця роль відведена лише Тому, Хто є всезнаючим. Бог каже: «Я судитиму тебе згідно з твоїм судом...» І це має нажахати усіх присутніх тут, адже ми всі винні! Ми навіть власних правил не дотримуємо, що вже говорити про Божі.

ЗАНЯТТЯ 11: ПОСЛУХ

НОТАТКИ

11. Як Євангеліє показує справжню толерантність?

Євангеліє каже нам, що Бог справедливий, тому він мусить покарати за переступ заповідей. З гріхом треба розквитатися. Інакше Бог стане жакливим Суддею. Але Господь є настільки люблячим, що Він вирішив не давати ВАМ покарання, на яке ви заслужили, але натомість взяти його на Себе. Тому Бог приходить на землю в особі Ісуса та вмирає на хресті під тягарем Своєї ж справедливості.

12. Як Євангеліє може нам допомогти стати справді толерантними людьми?

Коли ми знаємо Божий стандарт справедливості, зокрема те, що Він присвятив Себе правді, то це зміцнює нашу рішучість підтримувати істину. Гріх та зло, правда та краса не байдужі Богові, а отже, стануть і небайдужими для нас. Усвідомлення цього дає нам силу вести діалог. Правда важлива. Зло важливе. Краса важлива.

Коли нам відомо про Божу любов, ми відчуваємо Його глибоке милосердя та благодать до нас, то це пом'якшує наше серце, упокорює нас. Якщо ми визнаємо, що Бог приймає нас виключно через Свою благодать, то це означає, що ми визнаємо, що Бог приймає нас не тому, що ми добрі, особливі чи кращі, ніж інші. І це робить нас лагідними, сповнює нас повагою до інших людей, дає нам ніжності у спілкуванні з тими, хто з нами не погоджується. Лише Євангеліє може допомогти нам стати м'якшими з тими людьми, які мають кардинально інші погляди.

Заняття 11: послух Матвія 7:21-27

Особиста історія. Опишіть людину, місце та подію, яка вплинула на розвиток вас як особистості.

1. У **віршах 21-23** Ісус описує деяких людей, які думають, що будуть спасеними, хоча насправді це не так. Назвіть те, що властиве таким людям.

Вони дотримуються правильних теологічних поглядів, називаючи Ісуса Господом. Їхні емоції палають, як вогонь, вони не просто кажуть «Господи», а «Господи, Господи» (це був єврейський спосіб підсилити значення чогось). Вони активні у служінні: пророкують, виганяють демонів, творять чуда.

2. Тут бачимо людей, які правовірні в богослов'ї, емоційно активні та діяльні у служінні. Здається, що хто-хто, а вони точно мають потрапити в рай. Але чому так не стається?

3. Ісус підказує нам, чому Він «ніколи не знав їх». Він говорить, що існує різниця між «добрими людьми» і «людьми Євангелія». Прочитайте уважніше **вірш 22**, щоб знайти для себе першу підказку. Яким, на вашу думку, є тон розмови цих людей? Як це свідчить про стан їхніх сердець?

Бачимо, що ці люди шоковані, бо вони вважають, що їм належить Боже благословення переважно, адже вони виконували релігійні настанови. «Боже, чекай-чекай, Ти не можеш вигнати мене з раю, поглянь на все добро, яке я зробив». Ми дізнаємося, що добрі, релігійні люди є такими фактично лише тому, щоб змусити Бога бути перед ними в боргу.

4. Які ваші вчинки свідчать про переконання, що вам належить Боже благословення через добру поведінку?

Я молюся, читаю Біблію, не ходжу на вечірки, відвідую РУС та церкву, намагаюся проповідувати людям, а тому Господь заборгував мені щастя. Тож Він повинен відплатити мені добром. Який сенс слідувати за Богом, якщо Він не дасть мені доброго чоловіка чи дружину в майбутньому? Який сенс іти за Господом, якщо Він не відповідає на мої молитви? Навіщо робити все це, якщо Він допускати різне зло, що є в моєму житті?

5. Другу підказку Ісуса про «добрих, релігійних людей» бачимо в типі діл, на які вони вказують: пророцтва, вигнання демонів та великі чуда. Усе це є зовнішні вчинки. Як це нам допомагає зрозуміти думки таких людей?

Якщо ви просто добра й релігійна людина, то ваше життя перетворюється на велетенський список правил. Не можна курити, не можна пити, не можна дивитися кіно для дорослих, не можна читати певні книги, не можна слухати погану музику, а треба щодня молитися, читати Біблію, щотижня ходити до церкви. Але в усьому цьому немає справжнього духовного життя. Це лише формальна зміна поведінки.

6. Як ми плутаємо зовнішню мораль зі справжнім християнством?

7. Остання підказка Ісуса – це те, що ці люди думають про свої діла. Який висновок про свої досягнення вони роблять наприкінці **вірша 22**?

Вони кажуть: «Ми зробили багато великих чуд у Твоє Ім'я». Вони не лише вважають, що зробили «великі чуда» для Бога, а й переконані, що зробили БАГАТО великих чуд. Іншими словами, вони надто заціклені на своїх досягненнях і надто вражені ними.

8. З чим вони постають перед Богом? Якщо це те, що «добра людина» скаже Богові, то що скаже Богові «людина Євангелія»?

Добрі та релігійні люди постають перед Богом з тим, що вони зробили, і багато їхніх учинків справді є великими. Але Ісус усе ще говорить: «Відійдіть від Мене».

Отже, добра, моральна і релігійна людина скаже: «Господи, Господи, подивися на мої досягнення! Я зробив а), б), в) і навіть я)».

Але людина Євангелія ніколи так не говоритиме. Вона скаже: «Господи, Господи, змилуйся наді мною грішним! Не дивись на мене, але поглянь на Ісуса, який зайняв моє місце».

9. **Вірш 24** («отож») – це ілюстрація попередньої думки. Є два будинки, і неозброєному оку вони здаються цілком однаковими. Відмінність між ними полягає у фундаменті. Що говорить Ісус? У чому полягає різниця?

Це означає, що може бути двоє людей, які пліч-о-пліч сидять у церкві або на РУСі та виглядають однаково. Обоє читають Біблію, обоє моляться, обоє не байдують до бідних, обоє хочуть побороти свій гріх, але підґрунтя їхніх дій суттєво відрізняється.

10. Що ж тоді на практиці означає «чинити волю Отця» (**вірш 21**) та «слухати Моїх слів і виконувати їх» (**вірш 24**)? Хіба релігійні люди не це робили, але при цьому були засуджені?!

ЗАНЯТТЯ 11: ПОСЛУХ

НОТАТКИ

Послух – це не лише те, що ми робимо, але й те, чому ми це робимо. «Послух», мотивацією якого є бажання здобути Божу любов, є власне непослухом (у **вірші 23** Ісус називає це «беззаконням»).

Послух, мотивацією якого є усвідомлення, що Бог уже любить нас, є щирим послухом. Наші добрі вчинки є беззаконними й порожніми, якщо вони відокремлені від живих особистих стосунків з Ісусом, які ґрунтуються на тому, що Він зробив для вас. Отже, мотивація важлива.

11. Це останній гучний акорд Ісуса в Нагірній проповіді. Як, на вашу думку, цей висновок підсумовує усе, що ми розглядали цього року?

Це чудовий підсумок, бо 1) він показує нам важливість мотивації серця, а не лише зовнішньої поведінки, 2) він укорінює нас у завершеній праці Христа, 3) він закликає нас ходити Божою стежкою через вдячність за те, що Він зробив для нас.